

Olomoucká
aglomerace

Atlas Olomoucké aglomerace

ÚVODNÍ SLOVO

Vážení čtenáři,

dostává se vám do rukou první vydání Atlasu Olomoucké aglomerace a je naší milou povinností vám tuto publikaci na úvod krátce představit.

Jak možná již z jiných zdrojů víte, Olomouckou aglomeraci tvoří 240 obcí, které jsou funkčními vazbami propojeny s trojicí statutárních měst – Olomoucí, Prostějovem a Přerovem. Žije v ní přes 450 tisíc obyvatel, působí tu významné instituce a podniky, tudíž se řadí mezi jednu ze sedmi nejdůležitějších aglomerací s rozvojovým potenciálem v České republice. Proč je to tak důležité? Díky tomu můžeme v aglomeraci podporovat tzv. integrované teritoriální investice (ITI), což v praxi znamená realizovat důležité projekty z oblasti dopravy, školství, životního prostředí či vědy a výzkumu za přispění fondů Evropské unie. V letech 2014–2020 se jedná o dotační prostředky v celkové výši až 4,5 mld. Kč jen pro naši aglomeraci.

Tento finanční nástroj nám navíc umožňuje přemýšlet o území aglomerace jako celku a máme tedy jedinečnou příležitost ho komplexně rozvíjet. Nikoliv přemýšlet pouze v administrativních hranicích obce tak, jak tomu dosud bývalo, ale v širším kontextu, na bázi partnerství obcí a důležitých aktérů podílejících se na regionálním rozvoji. K tomu je ale zapotřebí region

dobře znát, uvědomit si jeho silné a slabé stránky nebo umět vyhodnotit pozici měst, městysů a dalších sídel včetně intenzity jejich vazeb na hlavní centra, či porozumět procesům a vývojovým trendům. To vše je hlavním cílem této publikace. A jak jinak tuto úlohu splnit, než právě s pomocí atlasu?

Už ze školních lavic si pamatujeme tematické mapy a atlasy, s jejichž přispěním jsme získávali znalosti o světadílech, zemích i menších regionech. Pomocí barev, symbolů a jiných grafických prvků nám byly názorně ukazovány rozdíly v uspořádání přírodních, socioekonomických a dalších jevů v geografickém prostoru a také v čase, což bylo jistě zábavnější, než se probírat statistickými údaji s obsáhlými komentáři. A na stejném principu vznikla i tato publikace. Autoři nám v ní prostřednictvím kartografických metod představují zajímavá fakta o Olomoucké aglomeraci, ať už se jedná o obyvatelstvo, bydlení, ekonomiku, trh práce, širokou paletu služeb nebo životní prostředí. Věděli jste například, že Olomoucká aglomerace je pátá nejlidnatější v České republice, nebo že se v ní nachází přes 200 základních škol, které navštěvuje na 35 tisíc žáků?

Tyto a mnohé další informace určené pro odbornou i laickou veřejnost se v atlase můžete dozvědět.

Příjemné čtení nebo jen listování atlasem vám přeji

Mgr. Miroslav Žbánek, MPA

předseda řídicího výboru

ITI Olomoucké aglomerace

Mgr. Matouš Pelikán

místopředseda řídicího výboru

ITI Olomoucké aglomerace

OBSAH

4 Olomoucká aglomerace

8 Obyvatelstvo a bydlení

22 Ekonomika a trh práce

32 Služby

44 Životní prostředí

50 Investice a projekty ITI

1

Olomoucká aglomerace

POČET OBCÍ

240

POČET MĚST

18

SPRÁVNÍCH OBVODŮ ORP

10

ROZLOHA

2 334 km²

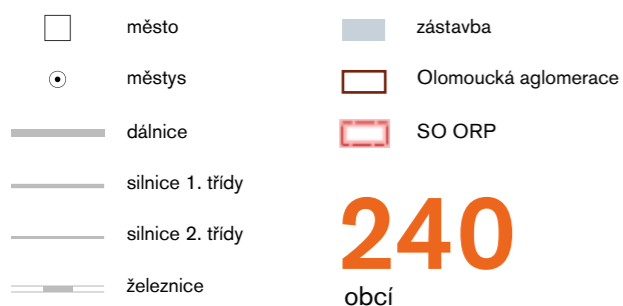
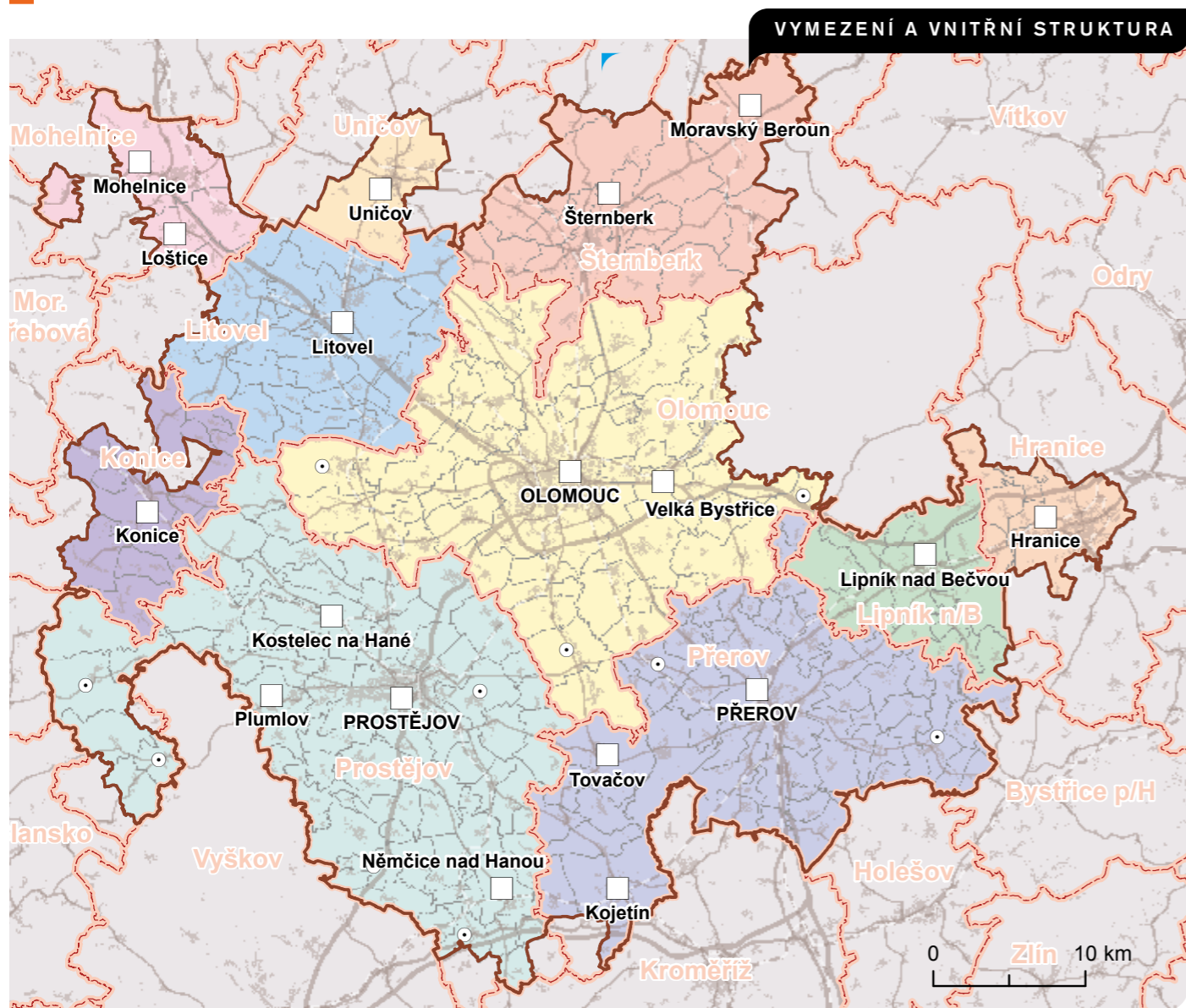
NEJVYŠŠÍ BOD

757 m n.m.

NEJNIŽŠÍ BOD

191 m n.m.

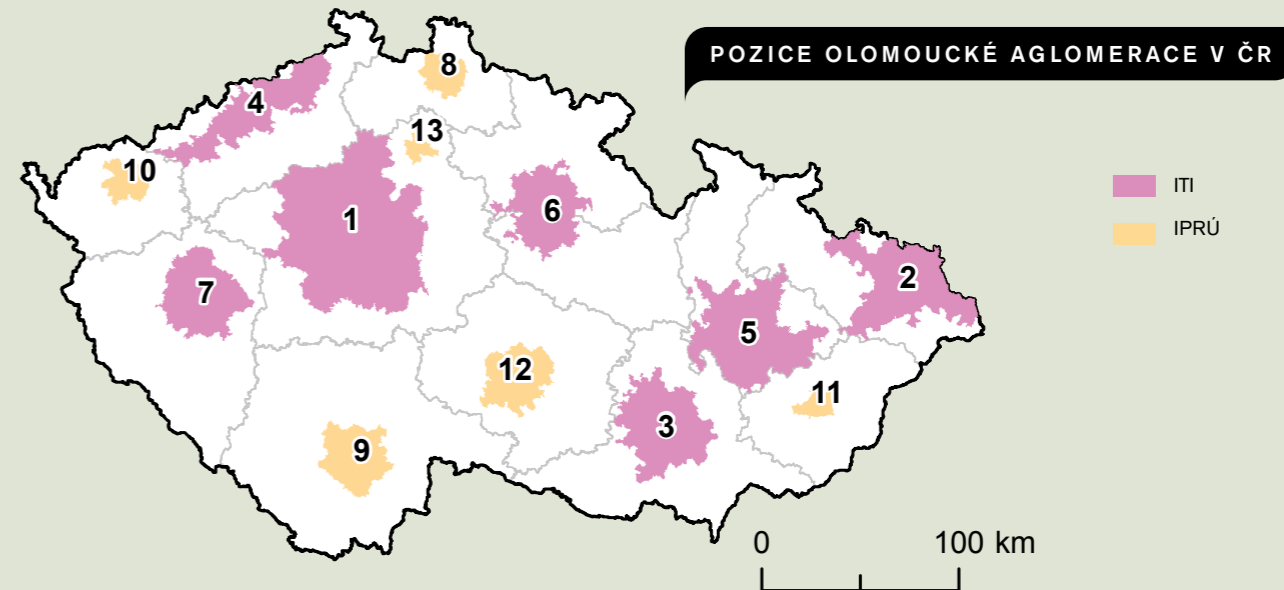
1 Olomoucká aglomerace

Olomoucká aglomerace se nachází na střední Moravě a zahrnuje celkem 240 obcí, z nichž 18 má statut města a 10 městys. Nejvýznamnější městy jsou Olomouc, Prostějov a Přerov, ve kterých žije přes 40 % obyvatel aglomerace. Olomoucká aglomerace zasahuje do území 10 správních obvodů s rozšířenou působností (SO ORP) a zabírá celkovou plochu 2334 km².

název SO ORP	počet obcí	počet obyvatel (tis.)
Olomouc	44	164
Prostějov	70	96
Přerov	57	80
Šternberk	16	22
Litovel	19	22
Hranice	4	19
Lipník nad Bečvou	12	15
Mohelnice	14	14
Uničov	1	11
Konice	13	8
celkem	240	452

VYMEZENÍ A VNITŘNÍ STRUKTURA

POZICE OLOMOUCKÉ AGLOMERACE V ČR

Metropolitní oblasti a aglomerace celostátního významu - ITI

název	počet obcí	počet obyvatel (tis.)
1 Pražská	515	2030
2 Ostravská	120	960
3 Brněnská	167	614
4 Ústecko-chomutovská	75	519
5 Olomoucká	240	452
6 Hradecko-pardubická	146	337
7 Plzeňská	117	315

S cílem zajistit provázaný rozvoj území jsou v regionální politice EU od roku 2014 využívány výrazně tzv. integrované nástroje. Na úrovni čtyř metropolitních oblastí a tří aglomerací celostátního významu (mezi které patří i Olomoucká aglomerace) se v ČR vytváří tzv. ITI (integrované teritoriální investice), jejichž prostřednictvím jsou realizovány zejména větší strategické projekty. Na úrovni šesti přirozených spádových území se vytváří tzv. IPRÚ (integrované plány rozvoje území). Na místní úrovni se vytváří tzv. CLLD (komunitně vedený místní rozvoj). Olomoucká aglomerace je pro účely ITI vymezena značně velkoryse, má druhý nejvyšší počet obcí, ale počtem obyvatel zaujímá až 5. místo mezi aglomeracemi ITI v České republice.

Znaky statutárních měst

Sídelní aglomerace - IPRÚ

název	počet obcí	počet obyvatel (tis.)
8 Liberecko-jablonecká	24	177
9 Českobudějovická	79	158
10 Karlovarská	27	113
11 Zlínská	11	107
12 Jihlavská	75	100
13 Mladoboleslavská	18	58

Olomouc

Přerov

Prostějov

2

Obyvatelstvo a bydlení

POČET OBYVATEL AGLOMERACE

452 tis.

PRŮMĚRNÝ VĚK OBYVATEL

42,7

PODÍL OBYVATEL AGLOMERACE
ŽIJÍCÍCH V OLOMOUCI

22 %

POČET ŽÁKŮ ZŠ

> 35 tis.

PODÍL OBYVATEL S VŠ VZDĚLÁNÍM

13,1%

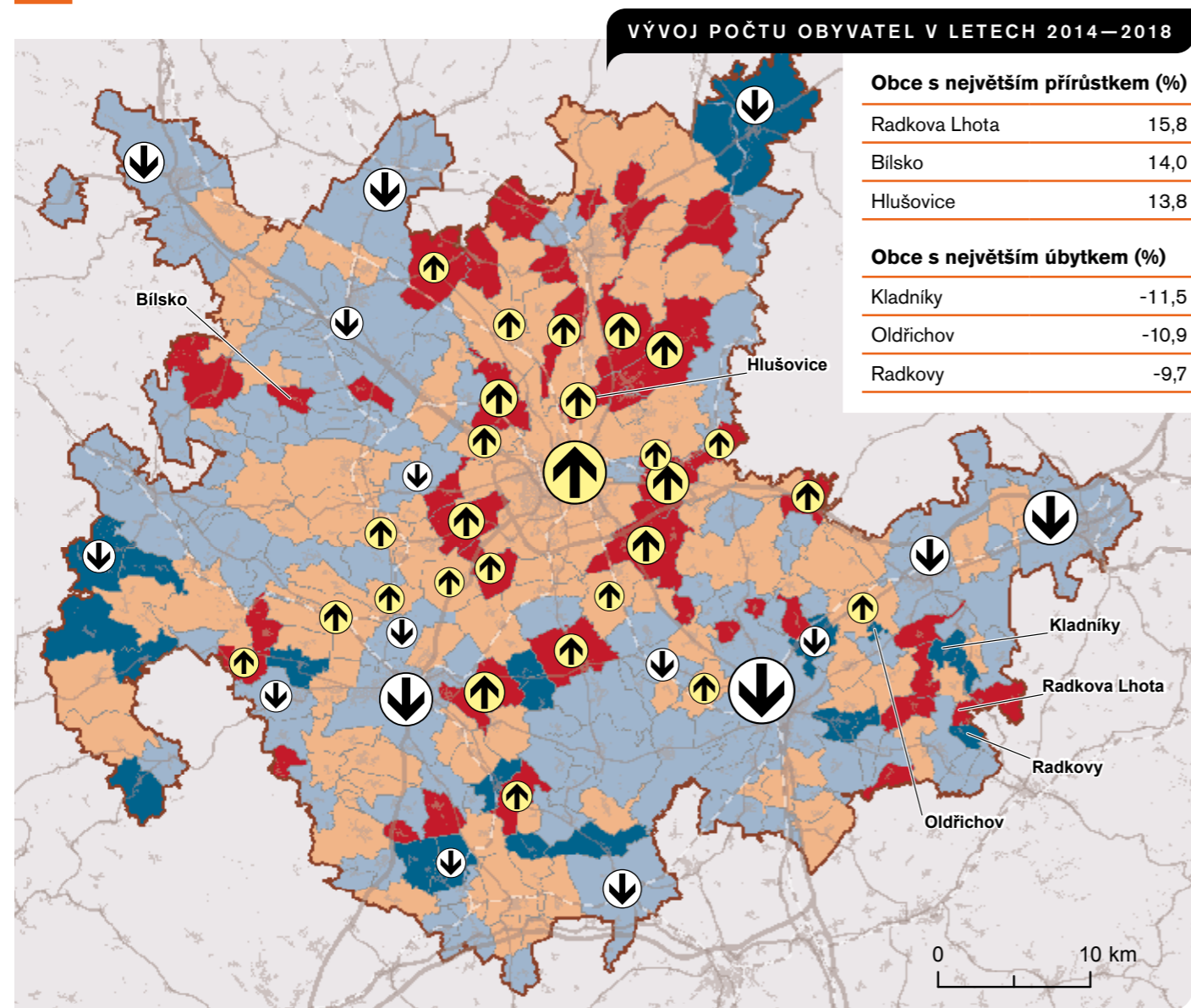
POČET NAROZENÝCH DĚTÍ
V OBDOBÍ 2014–2018

24 tis.

POČET NOVĚ DOKONČENÝCH BYTŮ
V OBDOBÍ 2014–2018

11,8 tis.

2.1 Vývoj obyvatelstva

Změna počtu obyvatel mezi roky 2014 a 2018

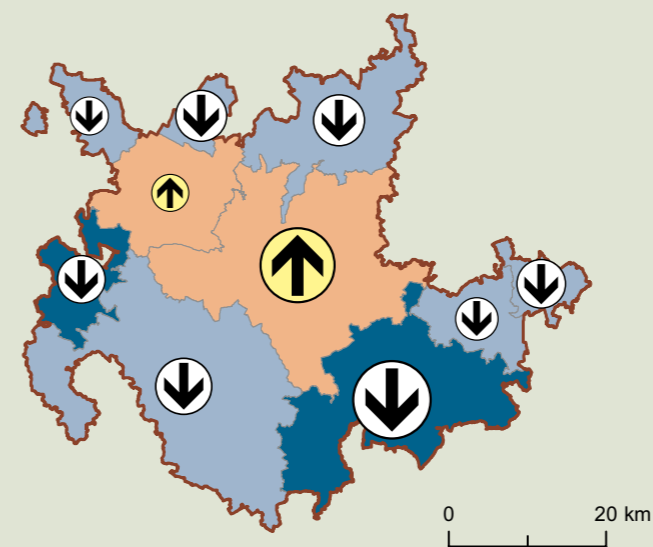

V LETECH 2014–2018 KLESL POČET OBYVATEL VE 112 OBCÍCH, VE 128 OBCÍCH SE ZVÝŠIL NEBO NEZMĚNIL.

Na území Olomoucké aglomerace žilo na konci roku 2018 téměř 452 tis. obyvatel (konkrétně 451 593). Jejich počet se v posledních pěti letech prakticky nezměnil: oproti počátku roku 2014 došlo k nepatrnému populačnímu úbytku (o 281 osob), v předchozím pětiletém období byl úbytek výrazně vyšší (2 834 osob). Ve třech největších městech žije 41,5 % obyvatel.

V důsledku dozrívající suburbanizace ztrácela obyvatelstvo zejména města ve prospěch obcí v jejich zázemí. Skupina měst s více než 5 tis. obyvateli ztratila během pětiletého období 2,3 tis. osob, zatímco 230 zbylých obcí jich přes 2 tis. získalo. Z větších měst byl zaznamenán přírůstek pouze v Olomouci, počet jejích obyvatel vzrostl z 99 489 na 100 523 (stotisícová hranice byla překonána v průběhu roku 2015). Zbylá jádra aglomerace naopak zaznamenala pokles: Přerov o 1,3 tis. a Prostějov o 0,6 tis.

VÝVOJ POČTU OBYVATEL V LETECH 2009–2013

Změna počtu obyvatel

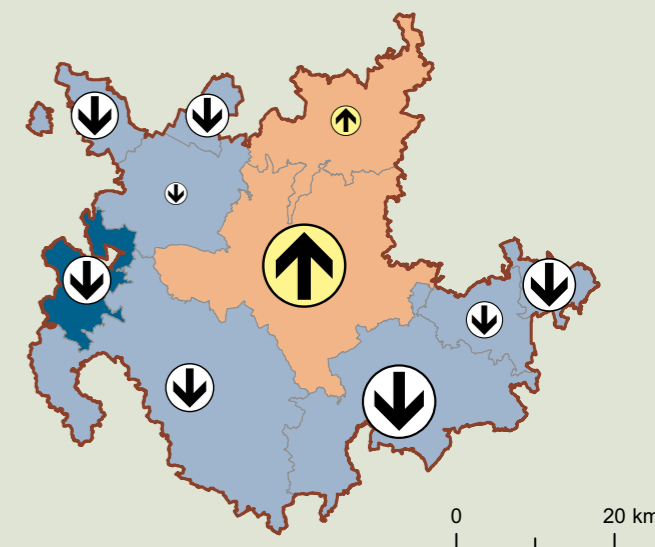
relativní [%]

úbytek

- 2,5 a více
- do -2,5

přírůstek

VÝVOJ POČTU OBYVATEL V LETECH 2014–2018

absolutní [počet obyv.]

- 2750
- 1500
- 100

přírůstek

úbytek

V OBOU SLEDOVANÝCH OBDOBÍCH 2009–2013 I 2014–2018 ROSTL KONTINUÁLNĚ POČET OBYVATEL POUZE V SO ORP OLOMOUC.

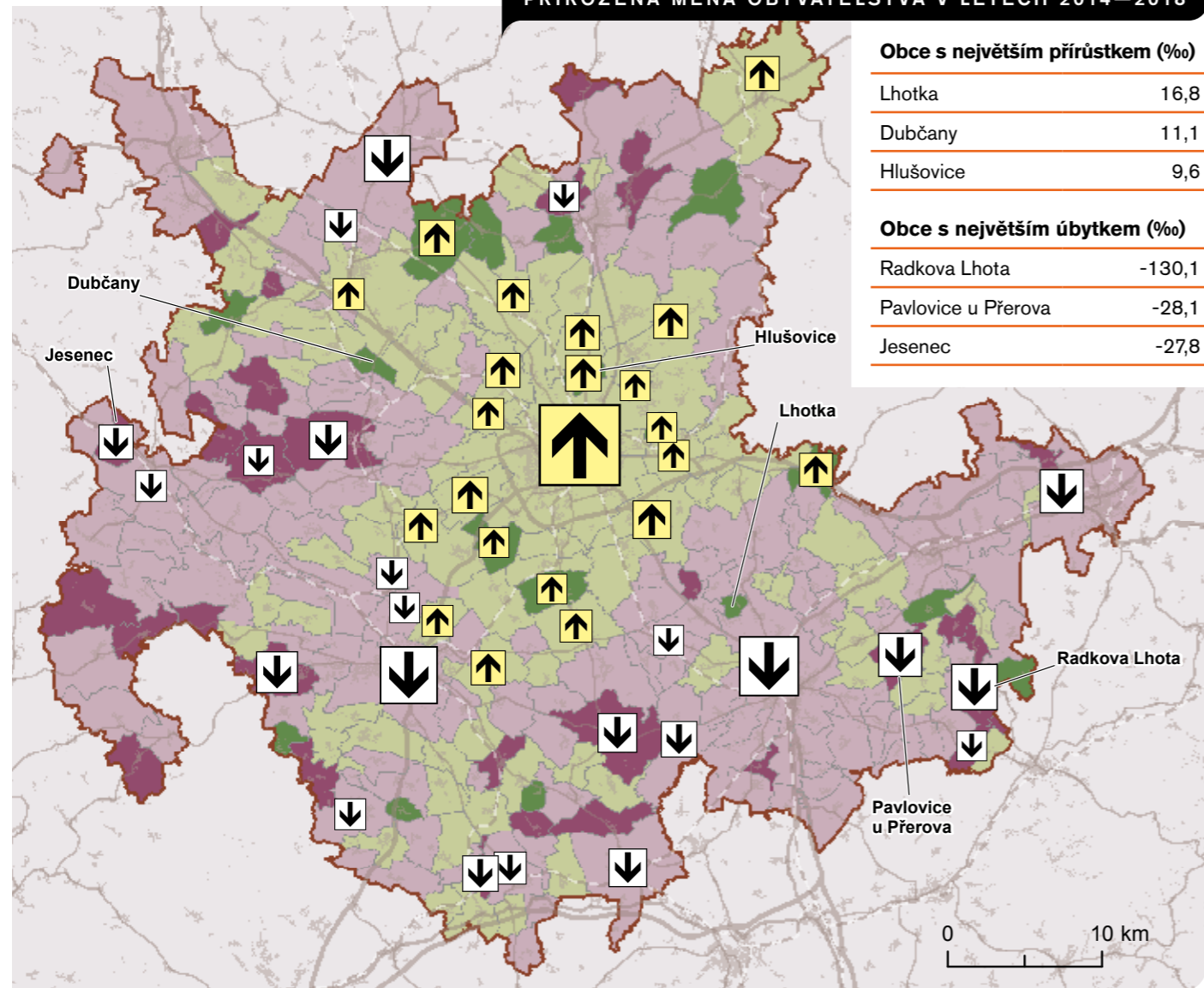
V letech 2009 až 2013 narostl počet obyvatel pouze ve dvou správních obvodech ORP – výrazně na Olomoucku a nepatrně na Litovelsku. Na Olomoucku přibýlo 1,9 tis. obyvatel (přírůstek 1,2 %), ale pouze díky výraznému přírůstku obyvatel obcí v zázemí Olomouce: ve vlastním městě ubylo 0,9 tis. obyvatel, ostatní obce správního obvodu zaznamenaly populační nárůst ve výši 2,8 tis. obyvatel. Naopak výrazně ztratové bylo Konicko (úbytek -2,8 %) a Přerovsko (-2,6 %) – v jeho případě zejména v důsledku ztrát vlastního města (o 2,0 tis. obyvatel) a v menší míře také jeho okolí (zbylé obce správního obvodu jako celek ztratily 0,2 tis. obyvatel).

Vývoj počtu obyvatel v období 2014 až 2018 dokládá zpomalení procesů suburbanizace a také zrychlující se koncentrace obyvatelstva do SO ORP Olomouc i díky růstu atraktivit města Olomouce. V tomto správním obvodu ORP se počet obyvatel zvýšil během pěti let o 2,7 tis., tj. o 1,7 %. Mírně vzrostl počet obyvatel Šternberska, v dalších osmi SO ORP naopak došlo k poklesu počtu obyvatel. Výrazný byl zejména ve správním obvodě ORP Konice (o -2,9 %), dále Přerov (-2,0 %), Mohelnice (-1,6 %) a Hranice (-1,3 %).

Oproti období 2009–2013 se nejvíce zlepšila situace na Šternbersku a Uničovsku, i když SO ORP Uničov v období 2014–2018 ubylo zhruba 200 obyvatel. Celkově příznivému trendu vývoje počtu obyvatel neodpovídaly vzhledem k jádrům aglomerace okrajové SO ORP: Hranicko, Konicko, Mohelnicko a Litovelsko.

2.2 Přirozená měna obyvatelstva

PŘIROZENÁ MĚNA OBYVATELSTVA V LETECH 2014–2018

Obce s největším přírůstkem (‰)

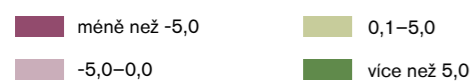
Lhotka	16,8
Dubčany	11,1
Hlušovice	9,6

Obce s největším úbytkem (‰)

Radkova Lhota	-130,1
Pavlovice u Přerova	-28,1
Jesenec	-27,8

Přirozená měna (‰)

průměrně ročně na 1 000 obyvatel

absolutní [počet obyv.]

(vykresleny jsou pouze hodnoty 20 a více)

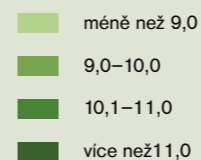
Vysoký přirozený přírůstek vykazují zejména obce SO ORP Olomouc. Tato skupina obcí získala za posledních pět let přirozenou měnou 1547 obyvatel. Ze souboru 240 obcí Olomoucké aglomerace byl zaznamenán přirozený přírůstek obyvatelstva v 96 obcích, v dalších 14 obcích byla přirozená měna nulová a přirozený úbytek obyvatelstva nastal ve 130 obcích. Největší úbytek měly malé obce, ve kterých je umístěno zařízení sociální péče pro seniory. Z městských obcí měly přirozený přírůstek obyvatelstva pouze Olomouc, Litovel, Velká Bystřice a Moravský Beroun. Olomouc získala přirozenou měnou více než tisíc obyvatel (2,16 ‰ ročně).

V posledním desetiletí se v Olomoucké aglomeraci liší počet narozených od počtu zemřelých jen nepatrně. V období 2014–2018 celkově ubylo přirozenou měnou 188 osob (hrubá míra přirozené měny byla -0,1 ‰), zatímco v předchozím pětiletém období 2009–2013 aglomerace naopak 48 osob tímto způsobem získala.

PORODNOST V LETECH 2014–2018

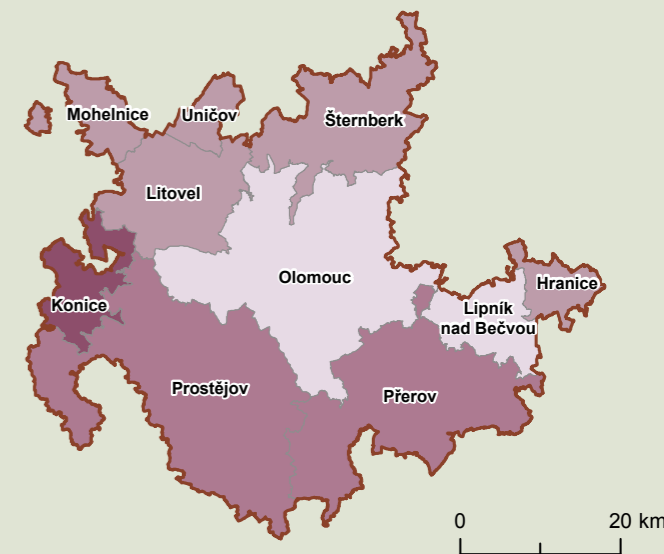

Počet narozených na 1 000 obyvatel (hmp)

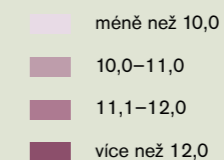

Během let 2014–2018 se v Olomoucké aglomeraci narodilo 24 000 dětí, tj. o 91 více, než v předchozím pětiletém období. Průměrná roční hrubá míra porodnosti (hmp) ve výši 10,6 ‰ odpovídala průměru ČR. Porodnost v jednotlivých SO ORP byla výrazně diferencovaná. Na Olomoucku se během pěti let narodilo téměř 9,5 tis. dětí a roční hmp dosahovala vysoké hodnoty -11,7 ‰. Vyšší než celorepubliková hmp byla zaznamenána také na Litovelsku a Šternbersku. Naopak Konicko vykázalo jen 8,8 ‰.

ÚMRTNOST V LETECH 2014–2018

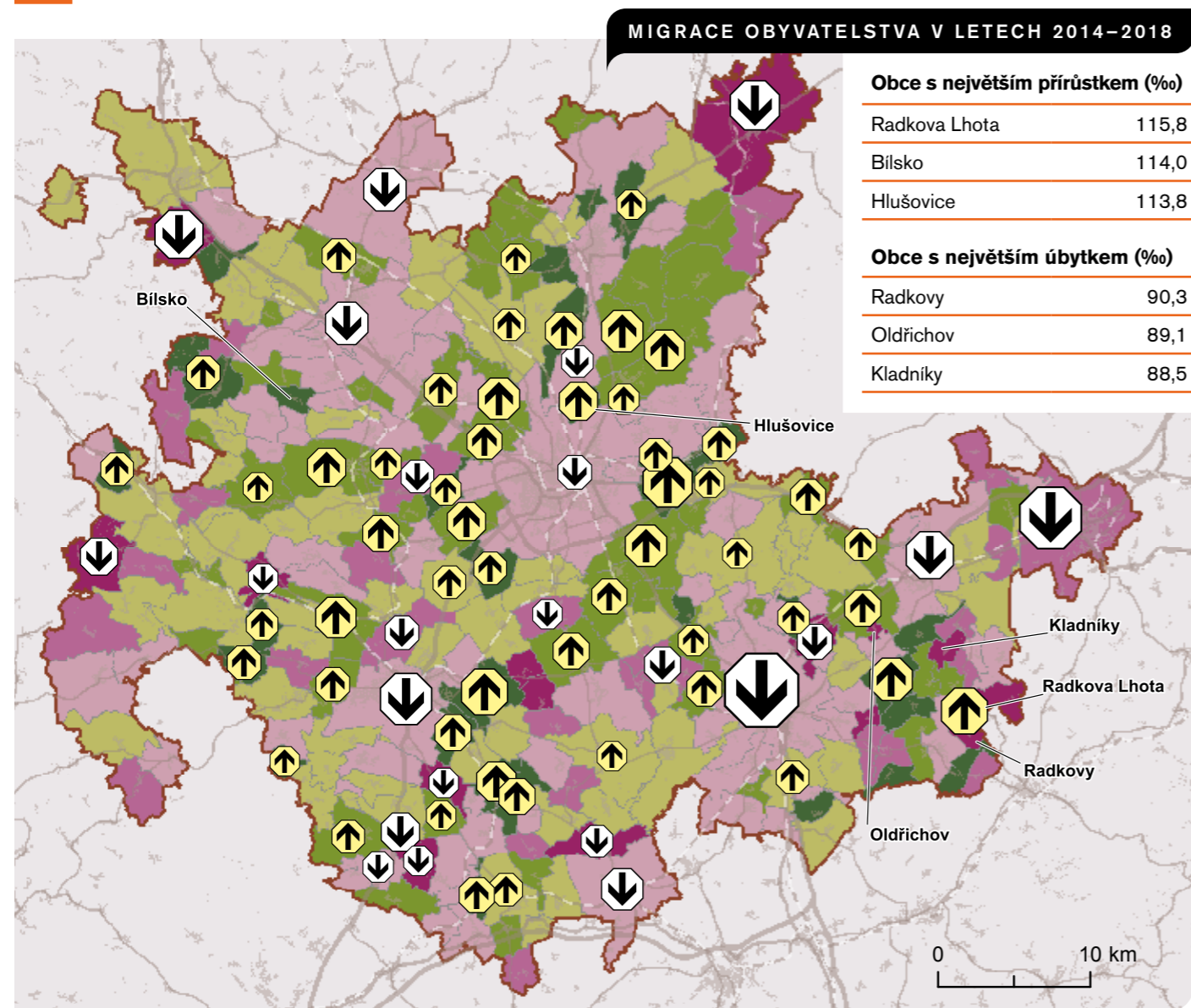
Počet zemřelých na 1 000 obyvatel (hmú)

V období 2014–2018 zemřelo na území aglomerace 24 188 obyvatel (hmú 10,7 ‰), tj. o 327 více, než v předchozím období 2009–2013 (hmú 10,5 ‰). V obou těchto obdobích byla roční hmú v aglomeraci vyšší než celorepublikový průměr. Uvnitř aglomerace jsou patrné značné rozdíly mezi správními obvody ORP. Ve dvou obvodech byla průměrná roční hmú v období 2014–2018 nižší než 10 ‰ (Olomouc a Lipník nad Bečvou). Vysokou úmrtností naopak vyniká Konicko (13,0 ‰).

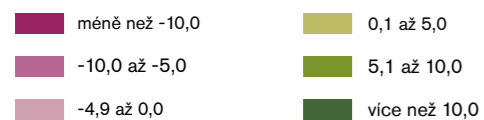
rok	porodnost	úmrtnost	přirozená měna
2014	4 640	4 523	117
2015	4 707	4 954	-247
2016	4 913	4 787	126
2017	4 851	5 000	-149
2018	4 889	4 924	-35
celkem	24 000	24 188	-188

2.3 Migrace obyvatelstva

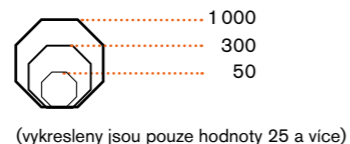

Migrační přírůstek

průměrně ročně na 1 000 obyvatel

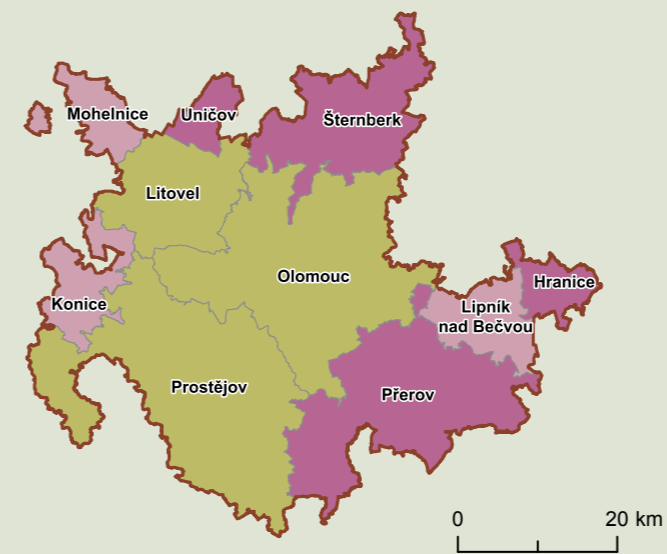
absolutní [počet obyv.]

Olomoucká aglomerace patří dlouhodobě mezi území se záporným migračním saldem, tzn. počet vystěhovalých je vyšší než počet přistěhovalých. Pozitivním rysem vývoje je klesající migrační ztráta. V letech 2009–2013 činila téměř 1 tis. osob, ale v dalším pětiletí už jen 95 osob. V letech 2014 a 2015 zaznamenala aglomerace migrační přírůstek.

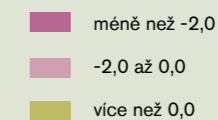
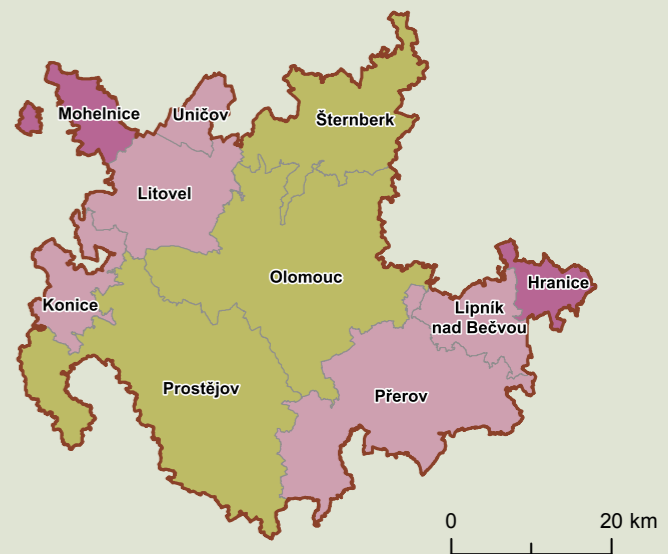
Intenzivní migrační toky probíhají nejen mezi aglomerací a okolním územím, ale i uvnitř aglomerace mezi jejími obcemi. Z 240 obcí aglomerace vykázalo kladné migrační saldo 144 obcí (tj. 60 %) a záporné saldo zbylých 96 obcí. V důsledku přetrvávajícího procesu suburbanizace nemá kladné migrační saldo žádná obec s více než 5 tis. obyvateli. Z největších měst má nejméně příznivou migrační bilanci Přerov, který migrací „ztratil“ 1 014 osob. Záporné migrační saldo Prostějova bylo menší, činilo 251 osob, a Olomouc pak ztratila pouze 47 osob.

MIGRACE OBYVATELSTVA V LETECH 2009–2013

Migrační saldo na 1 000 obyvatel (hmms)

MIGRACE OBYVATELSTVA V LETECH 2014–2018

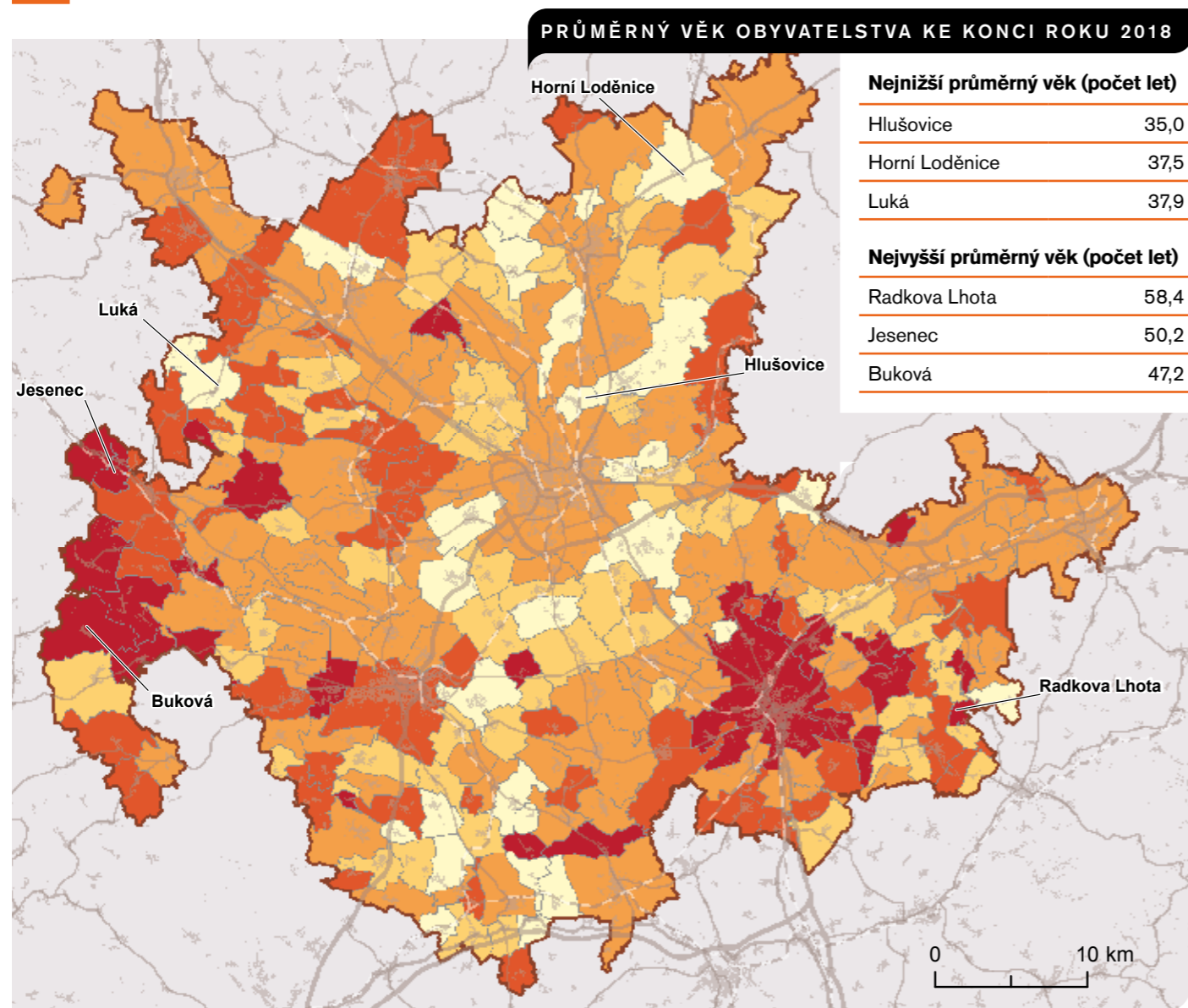
V období 2008–2013 byly zaznamenány hodnoty migračního salda velmi nevyrovnané, a to jak v mikroregionálním, tak v meziročním srovnání. Pro stěhování byl atraktivní hlavně suburbánní prostor širšího zázemí Olomouce a Prostějova. Kladné migrační saldo proto vykázaly jen SO ORP Olomouc (1048 osob, hrubá míra migračního salda 1,3 ‰), Prostějov (406 osob) a také SO ORP Litovel (209 osob). U zbylých 7 správních obvodů bylo migrační saldo záporné. Největším zaznamenaným migračním úbytkem populace se vyznačovalo Přerovsko (-1121 osob, -2,7 ‰).

Také v období 2014–2018 vykázaly migrační přírůstek správní obvody ORP Olomouc a Prostějov. Na Olomoucku šlo o přírůstek ve výši 1195 osob (1,5 ‰) a na Prostějovsku šlo o 252 osob. Správní obvod Litovel se zařadil mezi obvody se záporným migračním saldem, na druhé straně SO ORP Šternberk měl velmi malý migrační zisk (3 osoby). Absolutně nejvyšší migrační ztráta byla zaznamenána opět na Přerovsku (-789 osob, -1,9 ‰), byla však podstatně nižší, než v období 2009–2013. Pozitivní je, že v šesti správních obvodech byla hodnota hrubé míry migračního salda v letech 2013–2018 příznivější, než v předešlém pětiletém období.

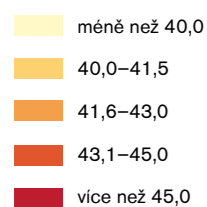
ÚZEMÍ OLOMOUCKÉ AGLOMERACE V LETECH 2014–2018 ZAZNAMENALO ZÁPORNÉ MIGRAČNÍ SALDO VE VÝŠI 95 OSOB, TEDY ZHRUBA 10× NIŽŠÍ, NEŽ V LETECH 2009–2013.

2.4 Věková struktura obyvatelstva

Průměrný věk obyvatel (počet let)

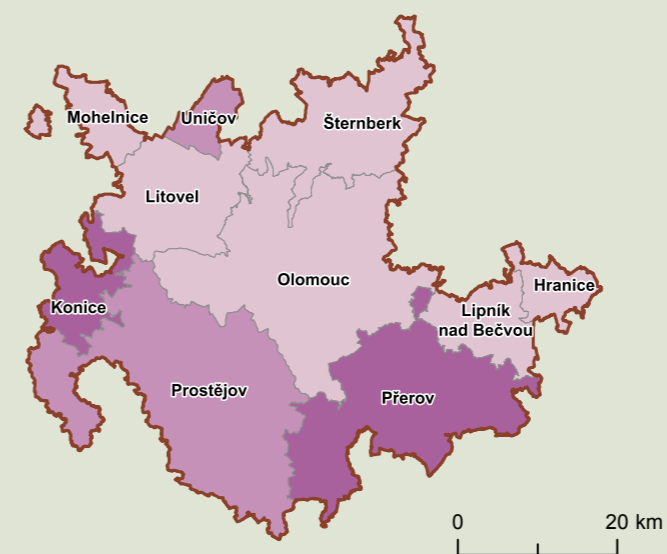
42,7

Průměrný věk obyvatel
Olomoucké aglomerace.

Průměrný věk obyvatel aglomerace ke konci roku 2018 byl 42,7 let (v ČR 42,3 let). Průměrný věk vyšší než 45 let byl zaznamenán v 18 obcích aglomerace. Šlo vesměs o menší obce pod tisíc obyvatel. Na straně druhé existovalo v té době 28 obcí, ve kterých byl průměrný věk obyvatelstva nižší než 40 let. Nejmladší obyvatelstvo měly obce v zájmu Olomouce a Prostějova zasazené procesem suburbanizace: 17 z 28 „nejmladších“ obcí leželo na území jejich správních obvodů. Z jader aglomerace měla výrazně příznivější věkovou strukturu Olomouc (42,5 let), na rozdíl od Prostějova (43,6 let) a především Přerova (44,7 let).

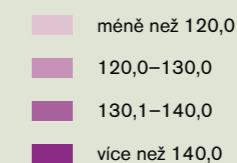
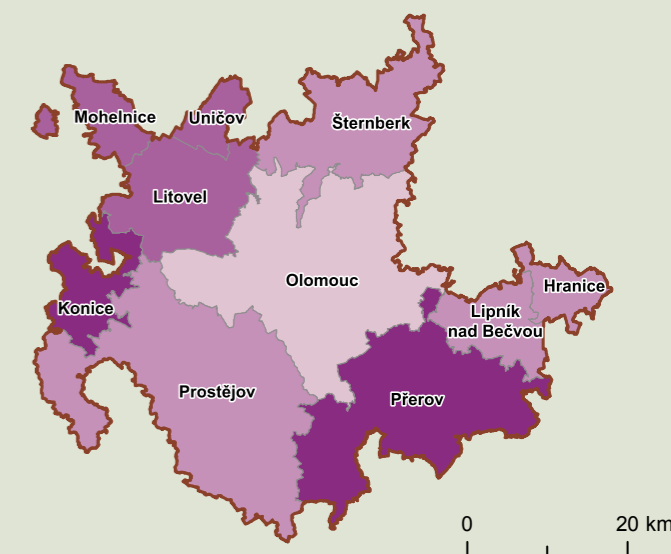
Věková struktura populace Olomoucké aglomerace je méně příznivá, než věková struktura obyvatelstva celé České republiky. Oproti ČR je v aglomeraci méně zastoupeno předproduktivní (0–14 let) a produktivní (15–64 let) obyvatelstvo, naopak více zastoupeno je obyvatelstvo v poproduktivním věku (65 a více let).

INDEX STÁŘÍ NA KONCI ROKU 2013

Počet obyvatel ve věku 65 a více let na 100 obyvatel ve věku do 15 let

INDEX STÁŘÍ NA KONCI ROKU 2018

Obyvatelstvo Olomoucké aglomerace stárne rychleji, než obyvatelstvo České republiky. Za posledních 5 let sice mírně vzrostl podíl dětské složky obyvatelstva (o 0,9 procentního bodu), k podstatně vyššímu nárůstu však došlo u obyvatelstva ve věku 65 a více let (o 2,2 procentního bodu). Index stáří tak vzrostl ze 120,0 v roce 2013 na 127,7 v roce 2018.

rok	podíl věkových skupin (%)		
	0–14 let	15–64 let	65 a více let
2008	14,0	70,6	15,4
2013	14,9	67,2	17,9
2018	15,8	64,1	20,1

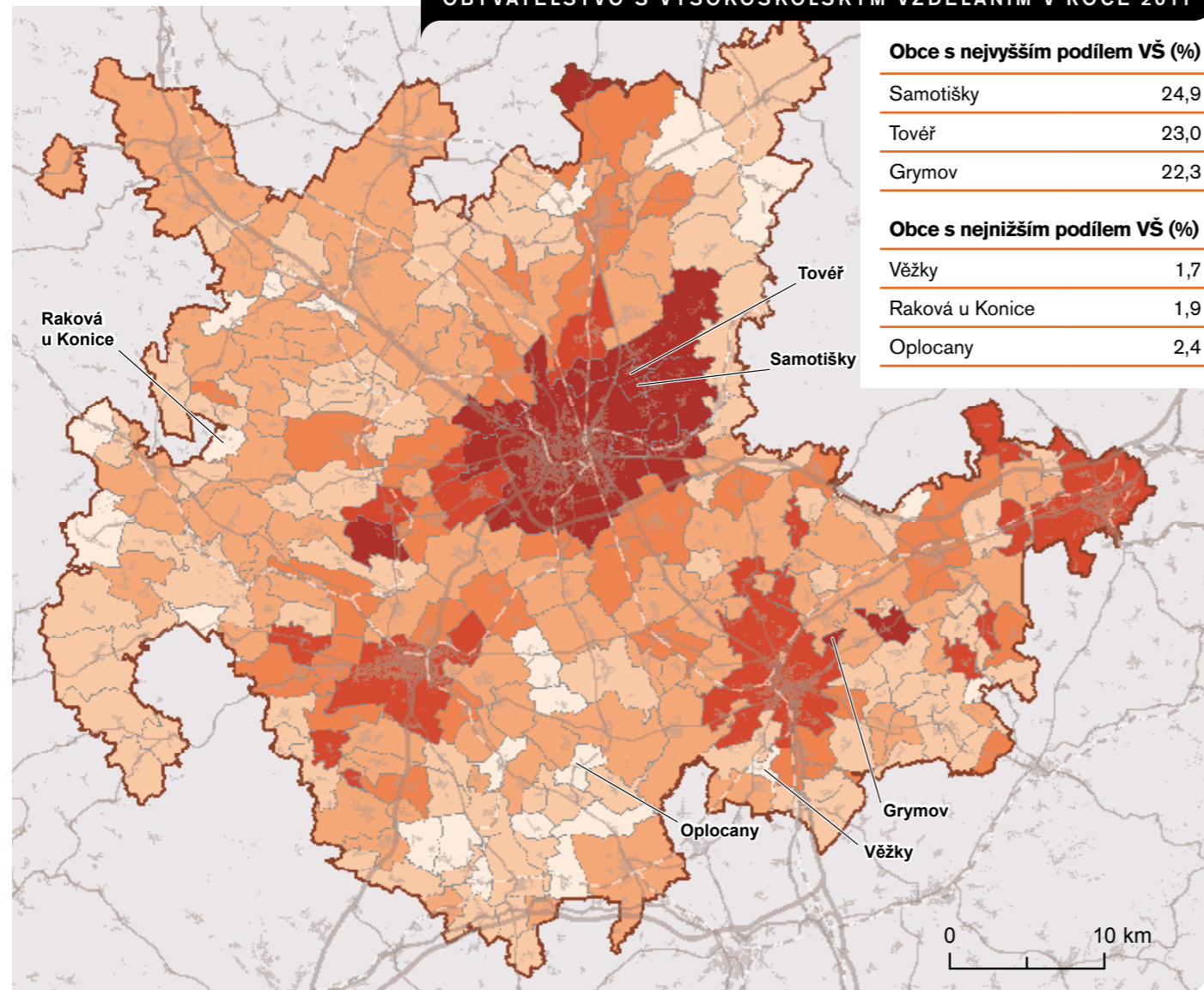
INDEX STÁŘÍ VYJÁDRĚNÝ POČTEM SENIORŮ NA 100 DĚTÍ DOSAHOVAL V AGLOMERACI V ROCE 2018 HODNOTY 127,7 (V ČR 123,2).

Stárnutí obyvatelstva je na mikroregionální úrovni značně diferencované. Například na Konicku dosahoval index stáří na konci roku 2018 hodnoty 158,5 (za posledních 5 let vzrostl o 27,2), zatímco na Olomoucku byl i v celorepublikovém porovnání výrazně příznivější – má nyní hodnotu 116,7 (a oproti roku 2013 vzrostl jen o 4,0).

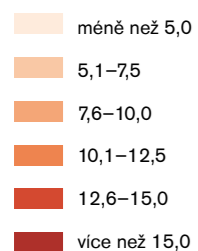
Stárnutí populace je provázáno postupným prodlužováním lidského života. Střední délka života mužů byla v Olomoucké aglomeraci nižší než průměr České republiky (v období 2014–2018 činila 75,5 let, zatímco v ČR 75,9), u žen pak odpovídala českému průměru (81,7 let). Ukazatele střední délky života mužů jsou v některých částech aglomerace mimořádně nepříznivé, zejména ve správním obvodu ORP Konice, který měl 5. nejnižší hodnotu v souboru 205 správních obvodů ORP v celé ČR (72,7 let).

2.5 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

OBYVATELSTVO S VYSOKOŠKOLSKÝM VZDĚLÁNÍM V ROCE 2011

Podíl VŠ z obyvatel ve věku 15 a více let [%]

13,1

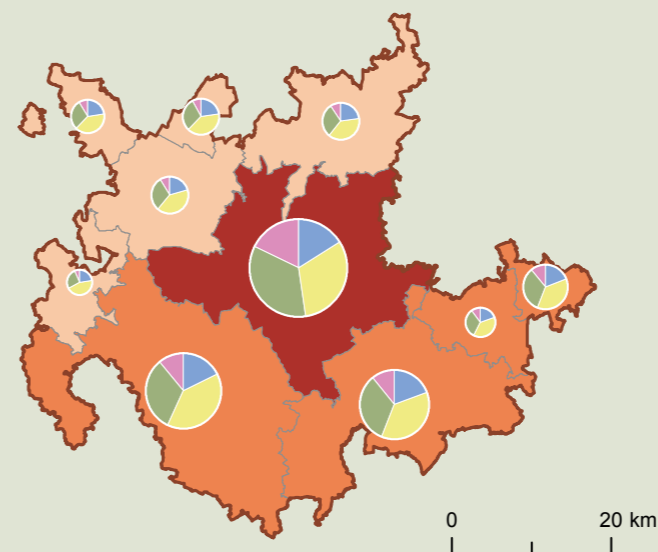
Podíl vysokoškoláků v Olomoucké aglomeraci v roce 2011.

Z výběrového šetření pracovních sil v roce 2018 plyne, že podíl vysokoškolsky vzdělaných se v ČR blíží hranici 20 % (19,4). Lze předpokládat, že při sčítání v roce 2021 budou vysokoškolsky vzdělané osoby v Olomoucké aglomeraci tvořit zhruba pětinu osob 15letých a starších.

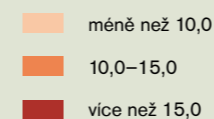
Vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo je koncentrováno do měst a také do některých obcí v jejich zázemí, zejména na Olomoucku. V samotném městě Olomouc tvořili vysokoškolsky vzdělaní 21,5 % obyvatel ve věku 15 a více let, v Prostějově 13,8 % a v Přerově jen 13,3 %.

Vzdělanostní charakteristiky obyvatelstva Olomoucké aglomerace se při posledním sčítání v roce 2011 odchylovaly od průměru ČR jen nepatrně – podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na obyvatelstvu ve věku 15 a více let byl v aglomeraci 13,1%, zatímco v ČR 13,2%, podíl středoškoláků s maturitou byl pak zcela shodný (32,9 %).

VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA SO ORP

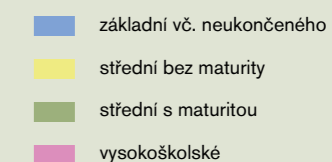
Podíl vysokoškolsky vzdělaných [%]

Počet obyvatel ve věku 15 a více let [tis.]

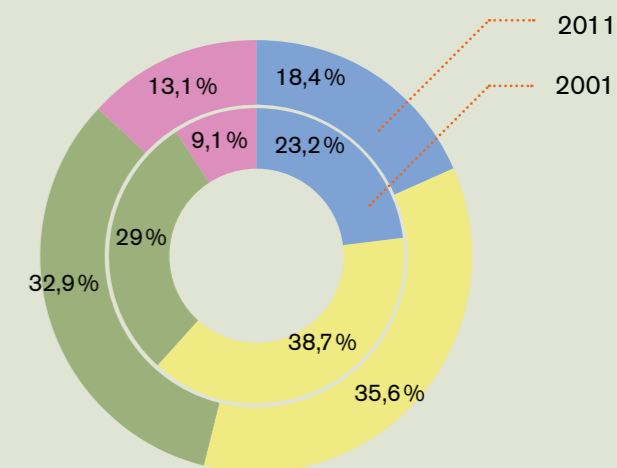
Úroveň vzdělání

Data za správní obvody ORP dokládají výrazně lepší vzdělanostní strukturu obyvatelstva na Olomoucku (podíl vysokoškoláků 17,8 %), což je při koncentraci školských, administrativních a vědecko-výzkumných aktivit do Olomouce zcela pochopitelné. Další správní obvody ORP za Olomouckem výrazně zaostávají, zejména Konicko, kde podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel činí jen 6,7 %.

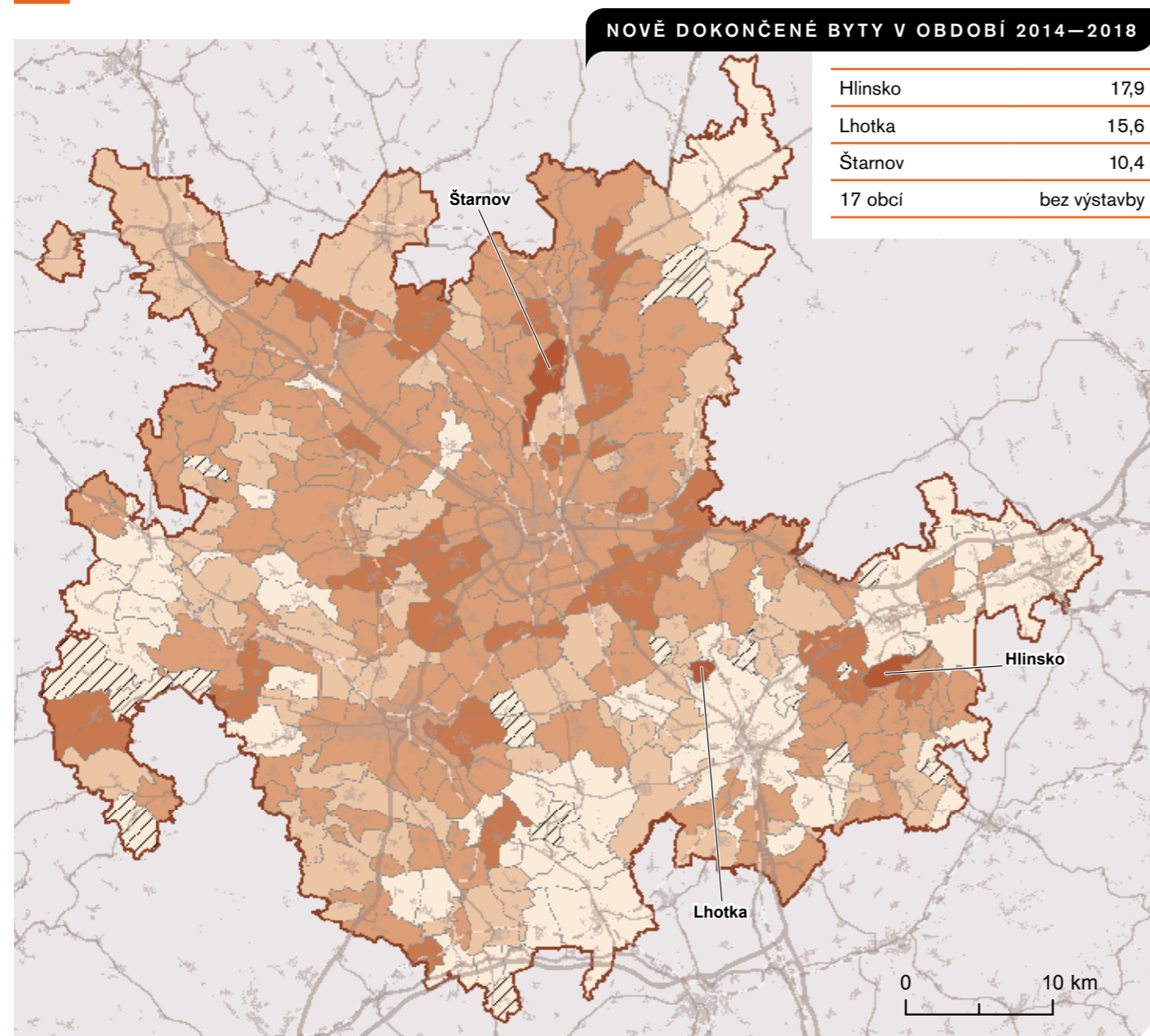
HLAVNÍ VZDĚLÁVACÍ INSTITUCÍ REGIONU JE UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI, KTERÁ BYLA ZALOŽENA JIŽ V ROCE 1573.

VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA AGLOMERACE

Podíl osob pouze s dokončeným či nedokončeným základním vzděláním činil v roce 2011 v aglomeraci 18,4 % (v ČR 19,1 %). Nejvyšší podíl (22,5–22,7 %) byl zaznamenán ve čtyřech správních obvodech ORP (Konice, Šternberk, Mohelnice a Uničov). Zastoupení osob bez středního vzdělání bylo nízké především na Olomoucku (16 %) a Prostějovsku (17,7 %). Podíl osob se středním vzděláním bez maturity v SO ORP se pohyboval v intervalu od 31,6 % (Olomoucko) do 44,4 % (Konicko). V SO ORP Konice podíl osob se středním vzděláním s maturitou činil pouze 26,2 %. Takovéto osoby byly na Olomoucku zastoupeny více než třetinou a tomuto podílu se blížily i správní obvody ORP Hranice a Přerov.

2.6 Bytová výstavba

Počet nově dokončených bytů na 1 000 obyvatel průměrně ročně

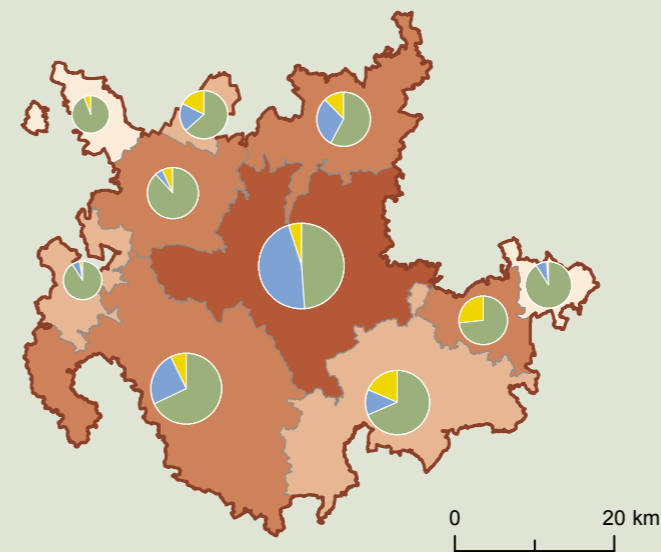

11,8 tis.

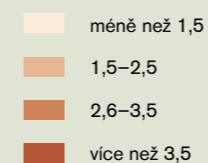
Nově dokončených bytů v období 2014–2018.

V bytové výstavbě se odráží atraktivita i celková ekonomická kondice regionu. Tato kondice byla vlivněna obdobím ekonomické krize po roce 2008, kdy se značně snížil objem nově zahajované bytové výstavby. Ve sledovaném období 2014–2018 bylo nejvíce bytů dokončeno ve velkých městech (jen v Olomouci více než třetina všech bytů v území aglomerace), ovšem při přepočtu na obyvatele lze vyzorovat, že nejvyšší intenzitu bytové výstavby vykazují malé obce v těsném zázemí větších měst. Tento fakt odráží trend tzv. rezidenční suburbanizace, který se nejvíce projevoval v první dekádě 21. století, avšak projevuje se nezanedbatelně i v druhé dekádě.

BYTOVÁ VÝSTAVBA MEZI ROKY 2009 A 2013

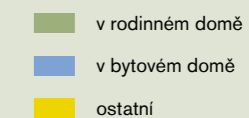
Na 1 000 obyvatel průměrně ročně

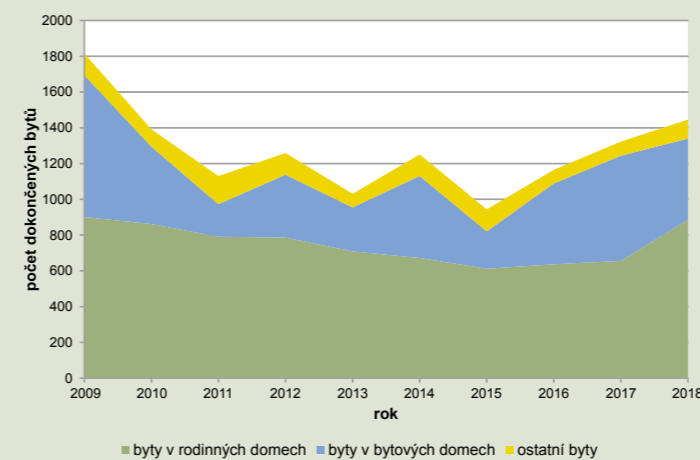
Celkem

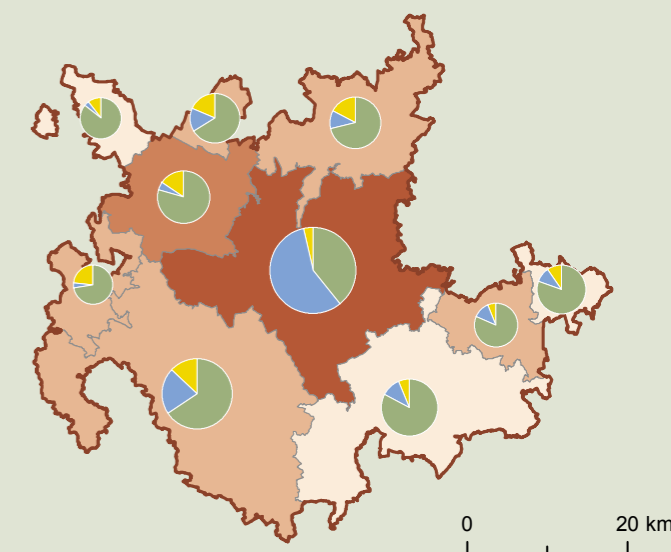
Byty

Z hlediska prostorového rozložení je v rámci aglomerace nová bytová výstavba výrazně koncentrována do SO ORP Olomouc. Ačkoliv zde žije přibližně 36 % populace celé aglomerace, podíl na nově dokončených bytech je téměř 50%. Podíl Prostějovska se v celkové produkci bytů pohybuje okolo 20 %, zatímco ostatní SO ORP zpravidla nedosahují ani 10% podílu (pouze v období 2009–2013 Přerovsko dosáhlo 12% podílu).

BYTOVÁ VÝSTAVBA MEZI ROKY 2014 A 2018

Určujícím faktorem silného postavení olomouckého správního obvodu je dominace výstavby bytů v bytových domech (v období 2014–2018 zde bylo dokončeno téměř 80 % všech bytů v bytových domech v celé aglomeraci), která se však téměř celá odehrává na území města Olomouc. Ve všech ostatních regionech dominuje v období 2014–2018 výstavba bytů v rodinných domech. Kromě SO ORP Olomouc, Prostějov, Přerov a Lipník nad Bečvou převažuje na druhém místě výstavba ostatních bytů (získané především úpravou nebytových prostor nebo výstavbou bytů v domech pro seniory). Při srovnání pětiletých období lze konstatovat, že v období 2014–2018 došlo oproti období 2009–2013 k mírnému poklesu výstavby bytů, a to přibližně o 500. Ovšem zatímco nově dokončených bytů v bytových domech mírně přibýlo (+155), nových bytů v rodinných domech výrazně ubylo (-586).

3

Ekonomika a trh práce

POČET PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTŮ

>52 tis.

POČET FYZICKÝCH OSOB

>42 tis.

POČET PRÁVNICKÝCH OSOB

<13,5 tis.

MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI
NA KONCI ROKU 2018

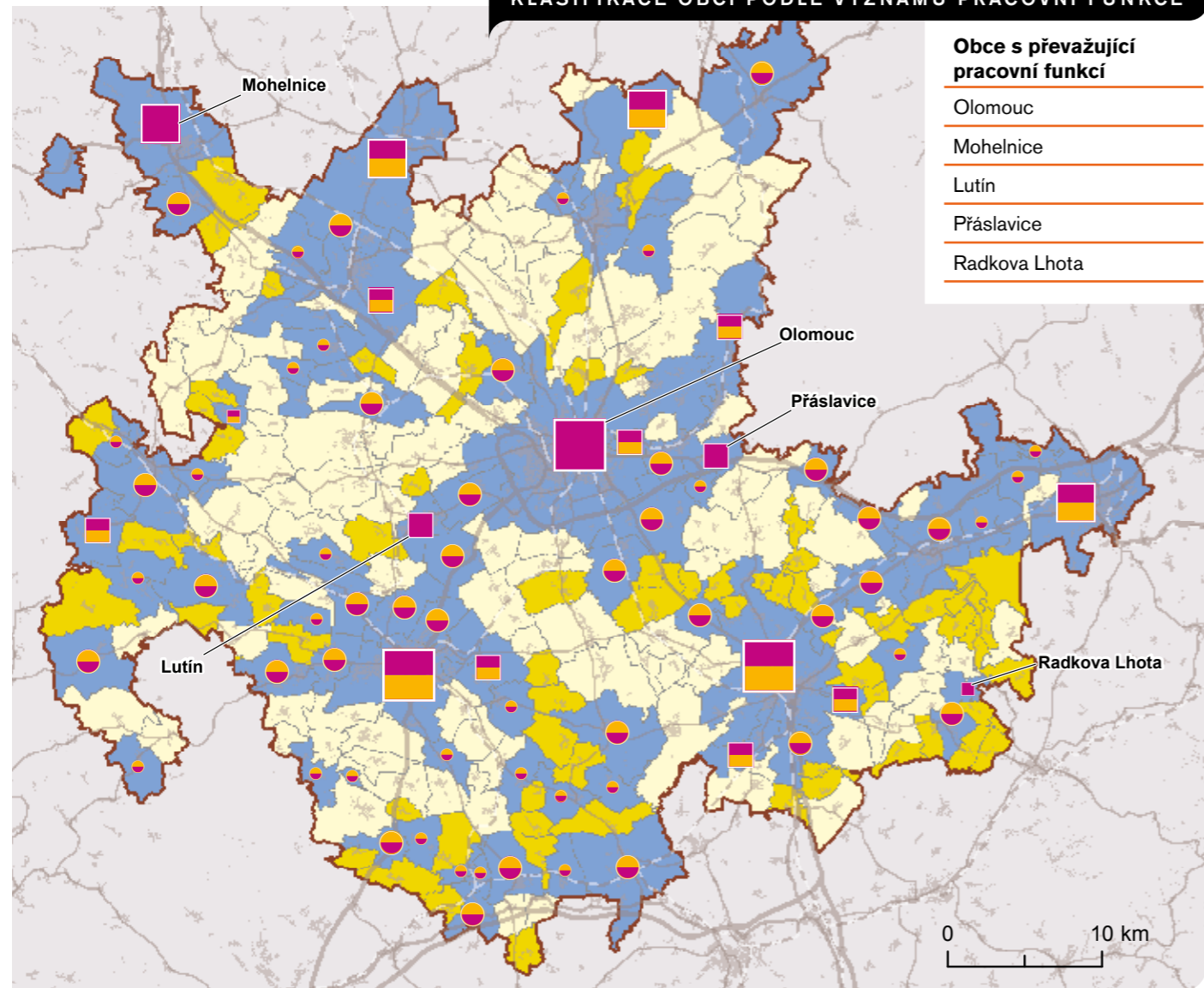
2–3 %

PODÍL OSOB ZAMĚSTNANÝCH
VE SLUŽBÁCH

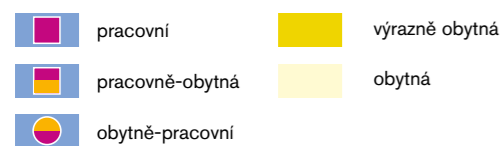
59 %

3.1 Zaměstnanost

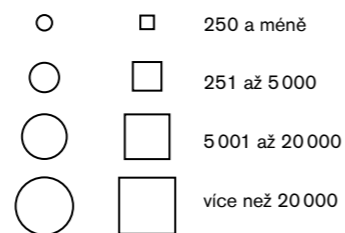
KLASIFIKACE OBCÍ PODLE VÝZNAMU PRACOVNÍ FUNKCE

Převažující funkce obce

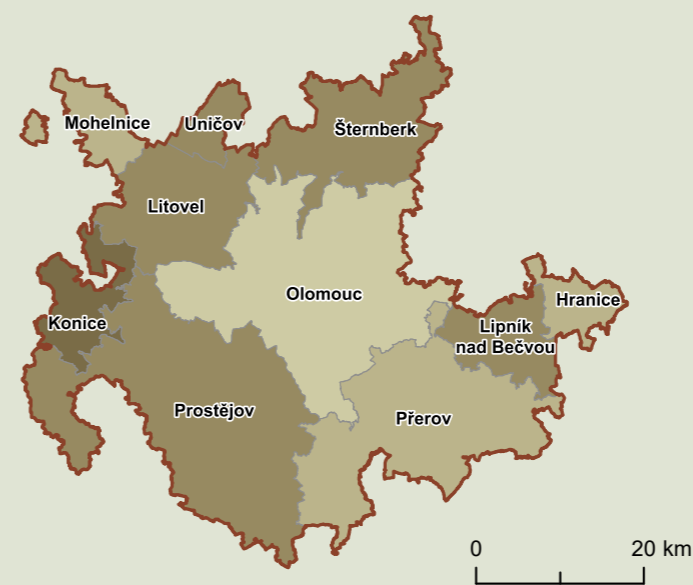
Počet obsazených pracovních míst

Pro stanovení významu pracovní funkce obcí se využívá poměru obsazených pracovních míst v obci k počtu zaměstnaných, kteří mají v obci bydliště. Počet obsazených pracovních míst je tedy ovlivněn pracovní dojíždkou a vyjíždkou. V případě, že poměr je vyšší než 1, lze hovořit o větším významu pracovní funkce než obytné. Pokud se

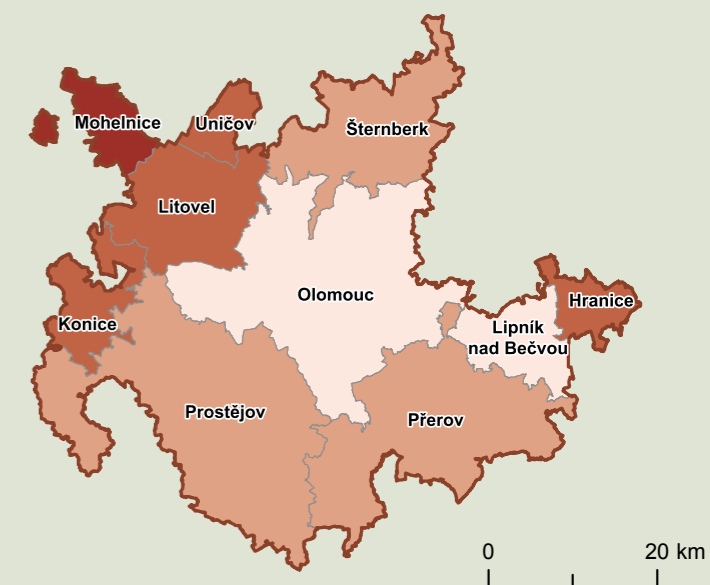
poměr blíží hodnotě 0 (většina osob z obce za práci vyjíždí), narůstá význam obytné funkce. V aglomeraci bylo vyčleněno 5 obcí pracovních (sledovaný poměr 1,5 a více), 13 obcí pracovně-obytných (1,0–1,49) a 58 obcí obytně-pracovních (0,5–0,99). Většina obcí patřila mezi obce obytné a výrazně obytné.

ZAMĚSTNANÍ V PRIMÉRU

Podíl zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybolovu [%]

ZAMĚSTNANÍ V SEKUNDÉRU

Podíl zaměstnaných v průmyslu a stavebnictví [%]

Počet zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybářství na území aglomerace klesl v období 1991 až 2011 z 27,5 tis. na 6,2 tis. Podíl primárního sektoru na celkové zaměstnanosti se snížil zhruba na čtvrtinu (z 12,1 % na 3,0 %). Ze správních obvodů ORP má primární sektor největší význam pro Konicko (11,6 % ze všech zaměstnaných), naopak nejmenší pro Olomoucko (pouze 1,9 %).

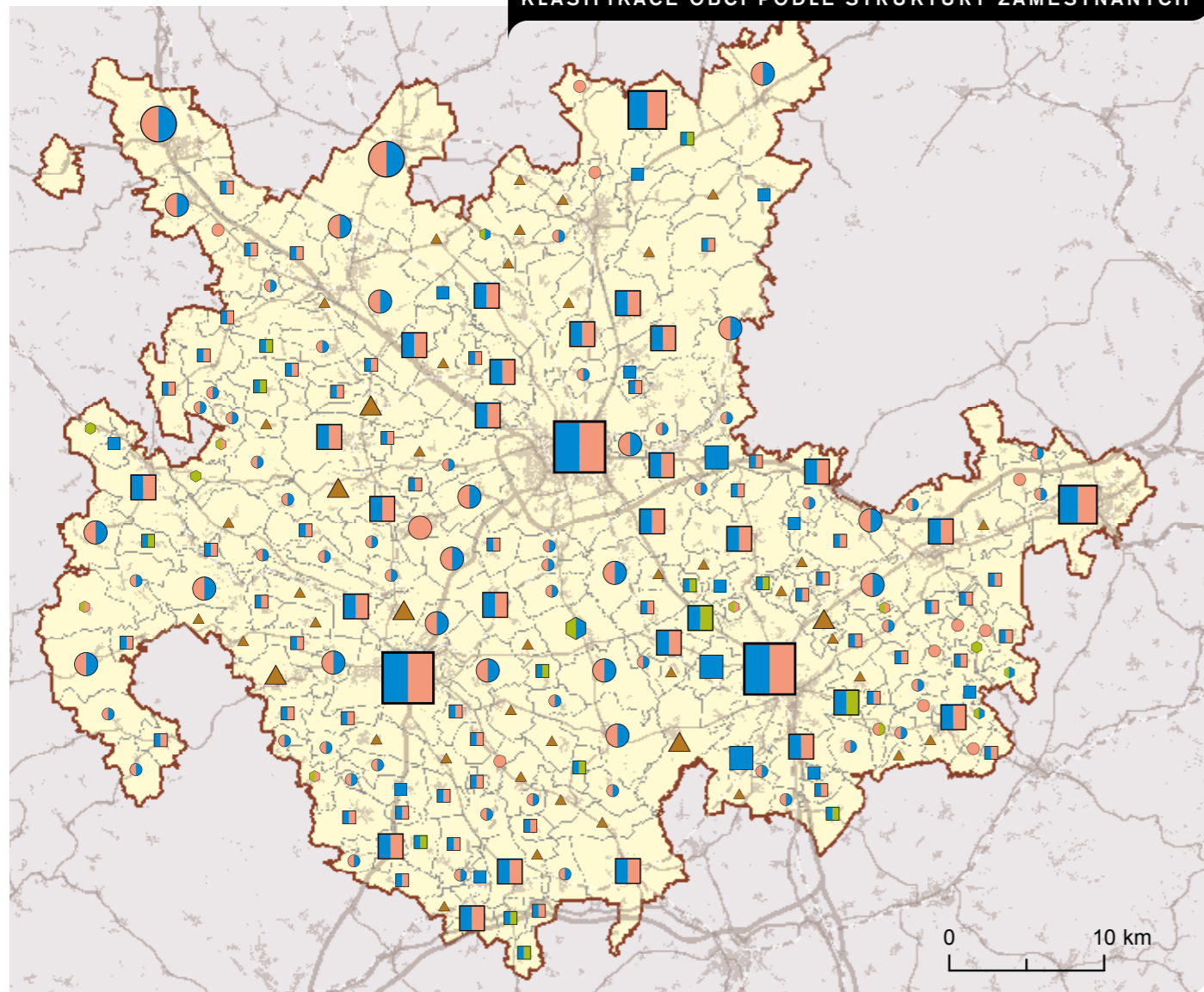

Rovněž v druhém výrobním sektoru došlo v minulosti ke snížení zaměstnanosti. Na počátku 90. let pracovalo na území aglomerace v průmyslu a stavebnictví 110 tis. osob, při posledním cenzu v roce 2011 to bylo 78,2 tis., tj. 38 % zaměstnaných. Sekundární sektor má největší význam pro zaměstnanost na Mohelnicku, kde podíl zaměstnaných v sekundéru činí cca 64 %, naopak nejmenší význam má na Olomoucku (30 %).

3.2 Ekonomická struktura

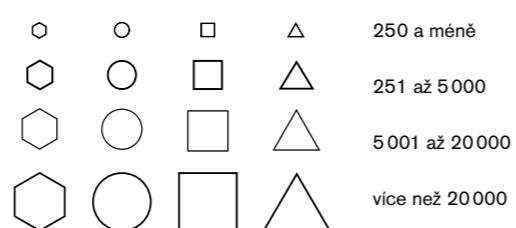
KLASIFIKACE OBCÍ PODLE STRUKTURY ZAMĚSTNANÝCH

Obce dle sektorové struktury zaměstnaných

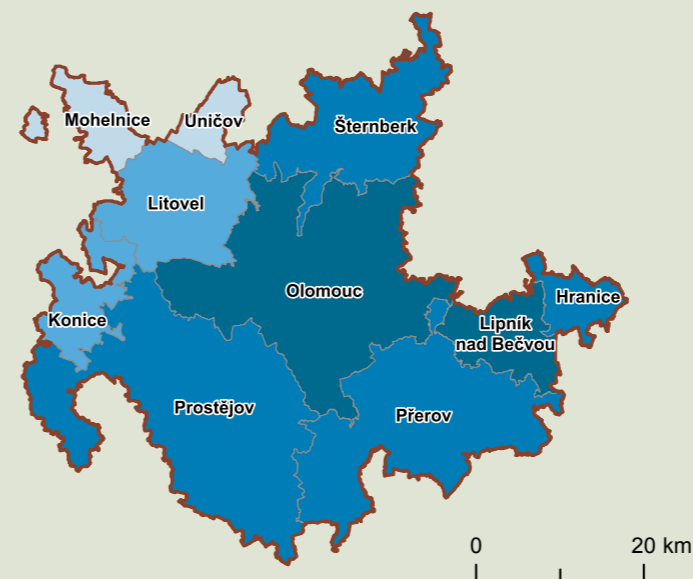
Počet obsazených pracovních míst

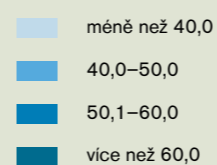
Z hlediska struktury zaměstnaných dominují aglomeraci obce s převahou obslužné funkce: 14 většinou malých obcí je čistě obslužných, 78 obcí obslužně-průmyslových (do této kategorie patří i Olomouc, Prostějov a Přerov jakožto největší města aglomerace) a 14 obslužně-zemědělských.

Průmyslová funkce převažuje v 78 obcích: mezi 11 čistě průmyslovými je největší Lutín, mezi 66 průmyslově-obslužnými např. Mohelnice, Uničov nebo Litovel. Jen velmi malé obce spadají do kategorie smíšených (44) nebo do kategorií s převahou zemědělské funkce (12).

ZAMĚSTNANÍ V TERCIÉRU

Podíl zaměstnaných ve službách [%]

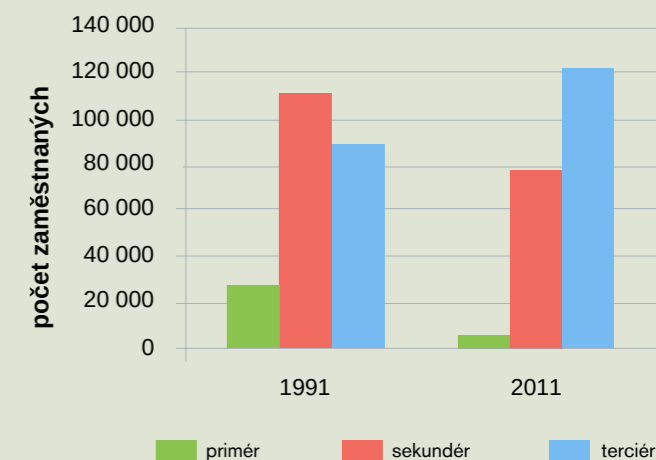
59 %

Podíl zaměstnaných ve službách v aglomeraci při sčítání 2011.

V období 1991–2011 vzrostl počet zaměstnaných v aglomeraci v terciéru o více než 30 tis. osob (na 121,5 tis.). Podíl služeb na celkové zaměstnanosti tak vzrostl z 39,4 % na 59,0 %. Služby pro zaměstnanost byly nejvýznamnější ve SO ORP Olomouc (68,1 %), naopak méně rozvinuté byly především na Mohelnicku (31,6 %). Poddimenzovanost terciárního sektoru byla výrazná také ve SO ORP Uničov, Litovel a Konice.

ZMĚNA POČTU ZAMĚSTNANÝCH V SEKTORECH HOSPODÁŘSTVÍ

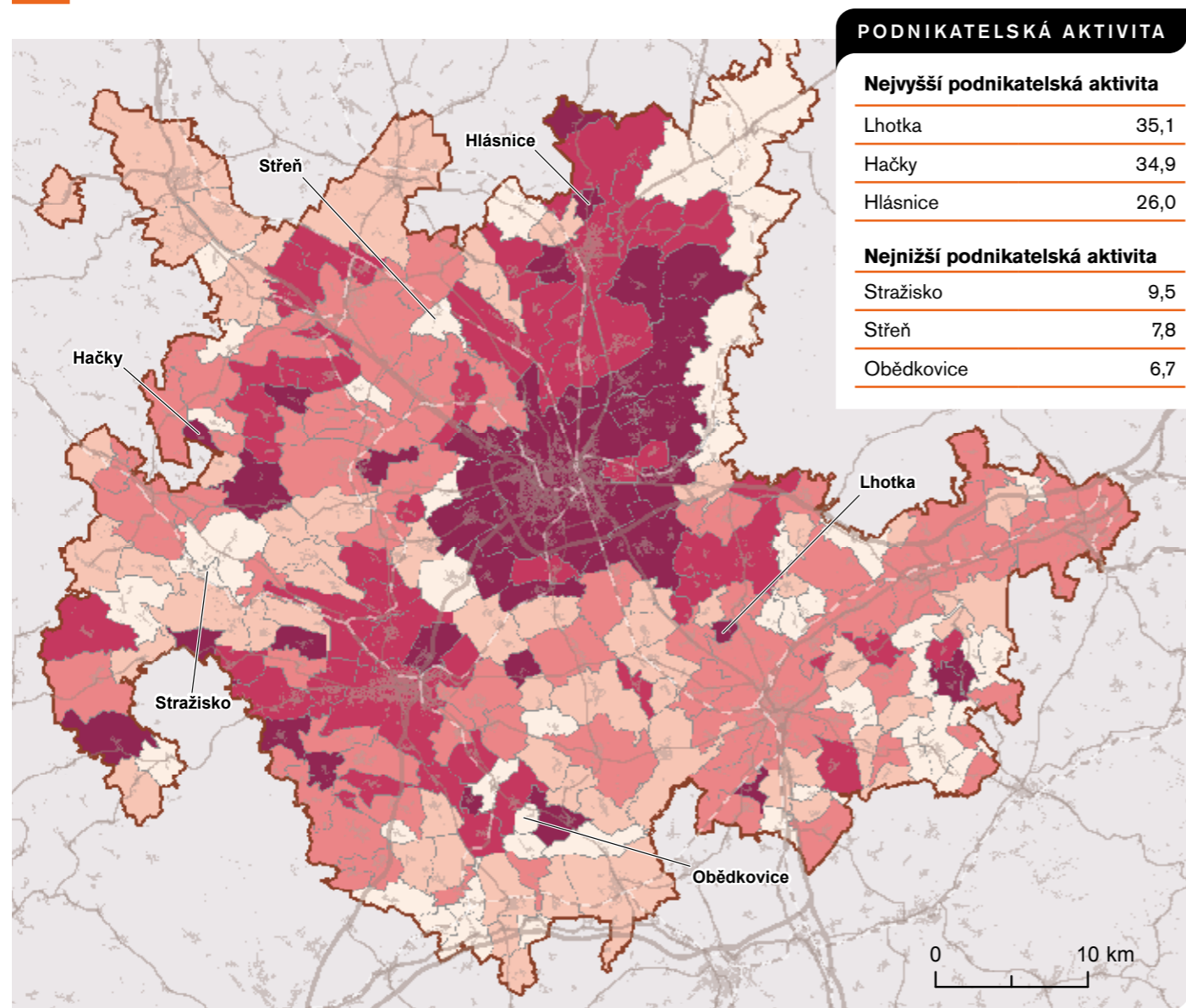

Strukturální změnu obsazených pracovních míst v Olomoucké aglomeraci v letech 1991–2011 zachycuje výše uvedený graf. V současnosti lze předpokládat, že terciér váže v aglomeraci zhruba 2/3 pracovních míst.

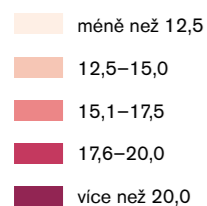
Z analýzy vnitřní struktury služeb plyne, že v roce 2011 se na zaměstnanosti v aglomeraci podílela hlavně tato odvětví: obchod (23,7 tis., tj. 19,4 % zaměstnaných ve službách), veřejná správa a obrana (17,4 tis., 14,2 %), zdravotnictví a sociální péče (17,2 tis., 14,1 %), vzdělávání (15,2 tis., 12,4 %) a doprava včetně skladování (14,1 tis., 11,5 %). V uvedených pěti odvětvích terciéru pracovalo v aglomeraci 71,5 % zaměstnanců služeb. Vnitřní struktura služeb se v územích SO ORP liší.

Na Olomoucku je oproti jiným mikroregionům patrně daleko vyšší zastoupení těchto odvětví: profesní, vědecké a technické činnosti, dále ubytování, stravování a pohostinství a také kulturní, zábavní a rekreační činnosti. Prostějovsko má vyšší podíl osob zaměstnaných v obchodě a Přerovsko ve veřejné správě a obraně.

3.3 Podnikání

Počet ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou na 100 obyvatel

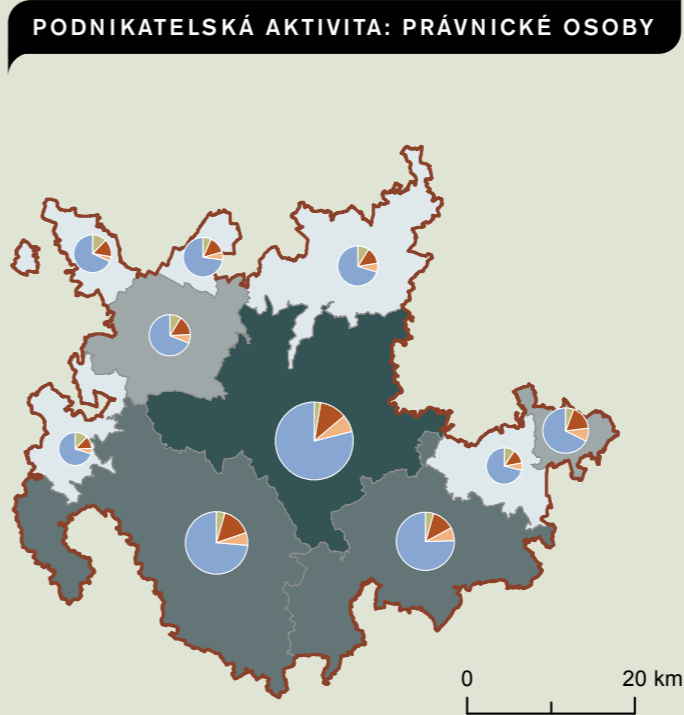

52,6 tis.

Subjektů se zjištěnou aktivitou v aglomeraci.

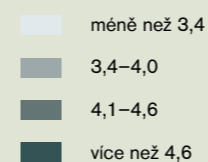
Podnikatelská aktivita je v Olomoucké aglomeraci trvale nižší než v celé ČR, a odstup se v posledních letech mírně zvětšuje. V rámci aglomerace nejsou podnikatelské aktivity rozmístěny rovnoměrně, nejvyšší počet aktivních ekonomických subjektů na 100 ekonomicky aktivních byl na Olomoucku, a to hlavně vlivem lepších příležitostí pro podnikání či kvalitní dopravní dostupností.

území	2013		2018	
	počet subjektů	na 100 obyv. ve věku 15–64 let	počet subjektů	na 100 obyv. ve věku 15–64 let
Olomoucká aglomerace	53 223	17,5	52 552	18,1
Olomoucký kraj	73 005	17,0	72 121	17,8
Česká republika	1 470 929	20,7	1 502 560	21,9

Počet právnických osob se zjištěnou aktivitou

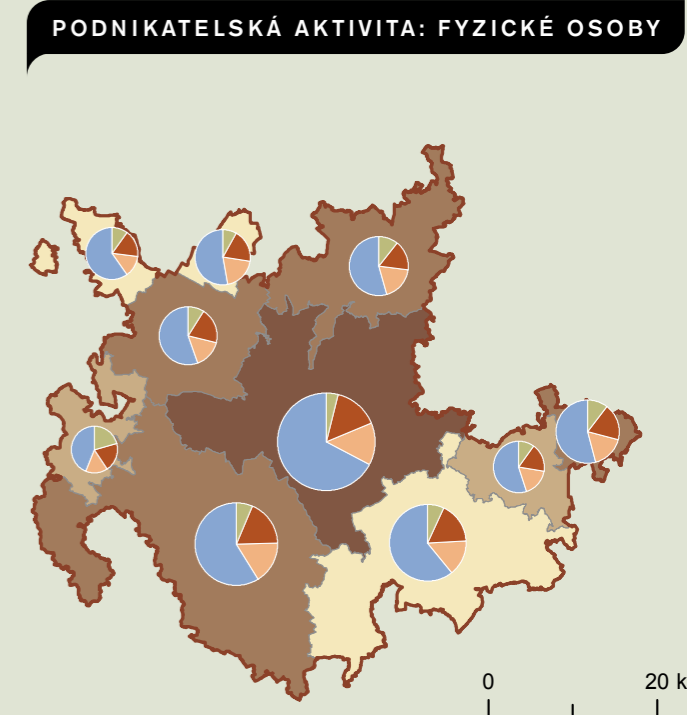
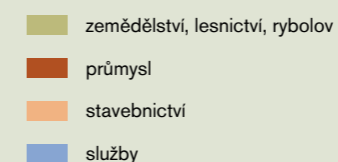
na 100 obyvatel ve věku 15–64 let

celkem subjektů

agregovaná odvětví

Počet fyzických osob se zjištěnou aktivitou

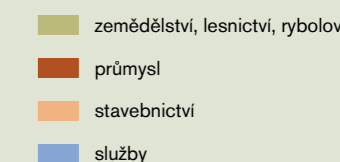
na 100 obyvatel ve věku 15–64 let

celkem subjektů

agregovaná odvětví

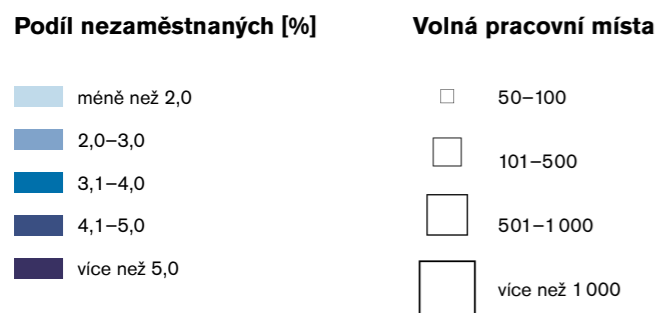
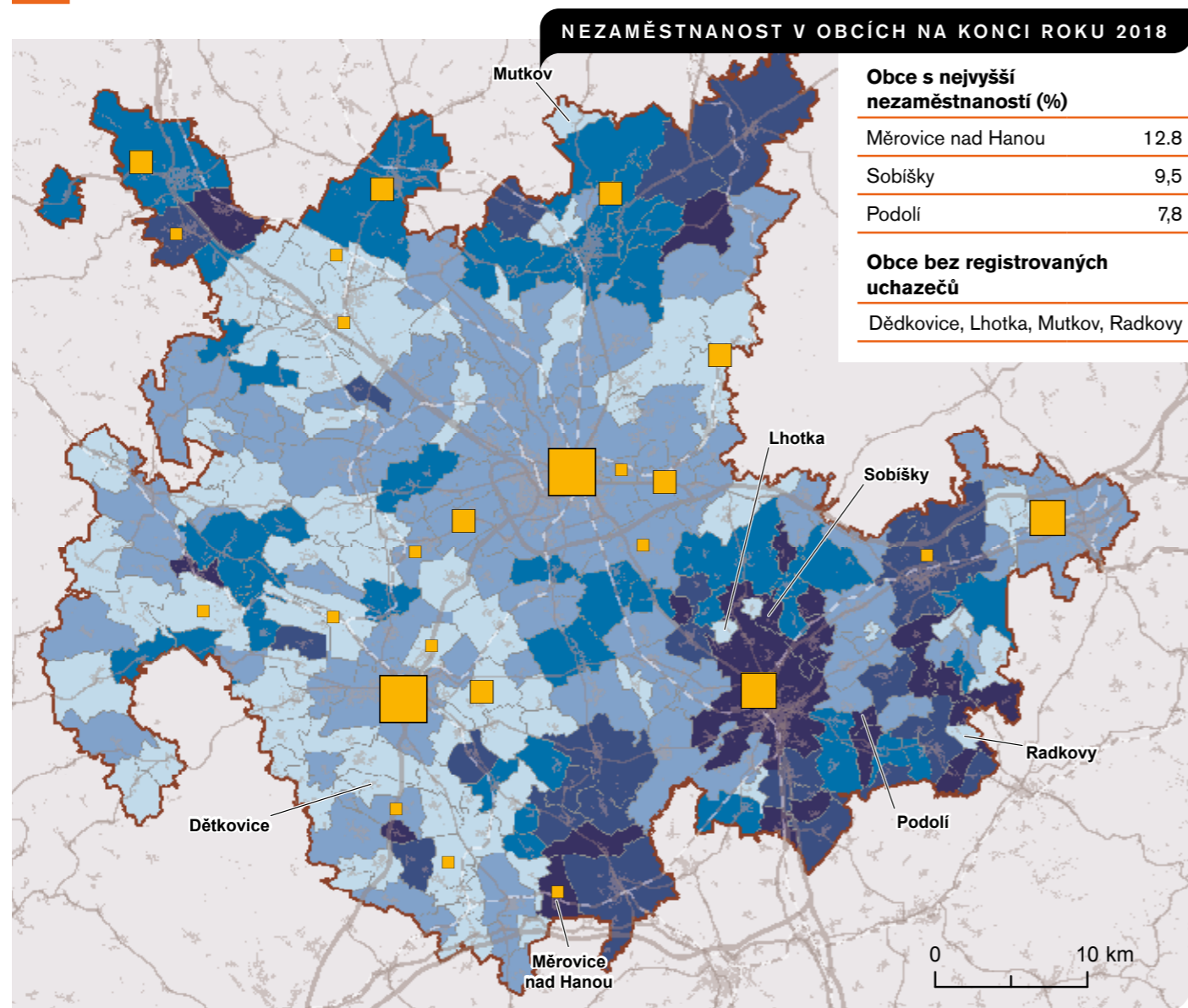
Podnikající subjekty lze rozdělit do dvou skupin podle právní formy, a to právnické osoby a fyzické osoby. Právnických aktivních osob je v aglomeraci méně, tvoří zhruba čtvrtinu všech podnikatelských subjektů. V období 2013–2018 došlo, na rozdíl od zbytku ČR, v Olomoucké aglomeraci k nárůstu jejich počtu (z 13 214 na 13 424), čili na 100 obyvatel v produktivním věku připadalo 4,6 subjektu.

Nad průměrem aglomerace jsou tyto typy podnikatelských subjektů zastoupeny v obcích správního obvodu ORP Olomouc (5,5), násobně méně pak v severních a západních oblastech aglomerace (Konicko 1,8, Mohelnicko 2,0 ad.).

Aktivní podnikatelské subjekty – fyzické osoby tvoří zhruba tři čtvrtiny všech podnikatelských subjektů Olomoucké aglomerace, na 100 obyvatel v produktivním věku jich v roce 2018 připadalo 13,5.

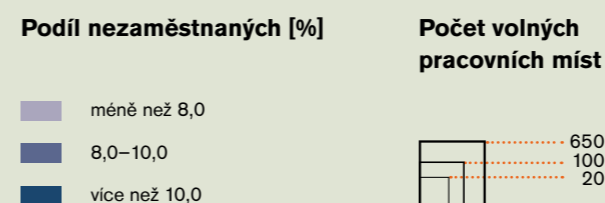
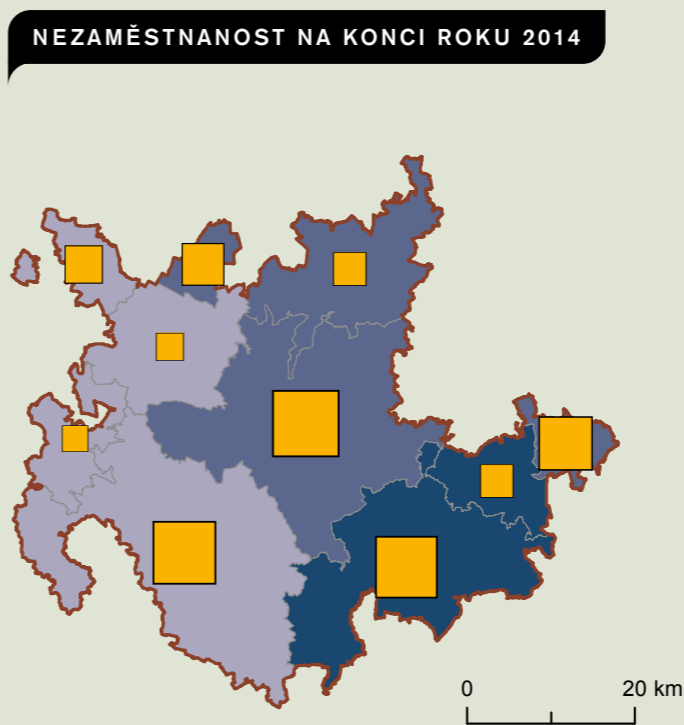
Podnikatelské subjekty – fyzické osoby jsou rozloženy na území aglomerace relativně rovnoměrně, rozdíl mezi SO ORP s relativně nejvyšším a nejnižším zastoupením podnikajících fyzických osob nejsou dramatické (v SO ORP Olomouc 15,0, na Mohelnicku 10,6 a Uničovsku 11,3). Signifikantní je však nepříliš vysoká podnikatelská aktivita v jednom z hlavních center aglomerace – na Přerovsku (11,7).

3.4 Nezaměstnanost

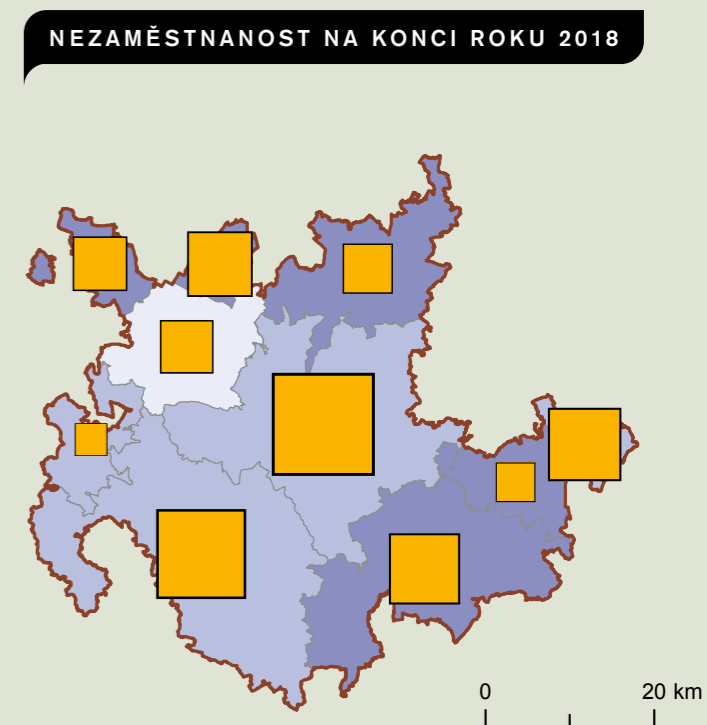
Podíl nezaměstnaných ve výši 3 % a méně vykázalo na konci roku 2018 celkem 152 obcí aglomerace, z toho v 79 obcích byl podíl nezaměstnaných nižší než 2 %. Ve čtyřech obcích úřad práce neevidoval žádného uchazeče o práci. K oblastem s nejnižší nezaměstnaností patří především většina obcí SO ORP Olomouc a Litovel a také jihovýchodní část SO ORP Prostějov. Nadprůměrné podíly nezaměstnaných se vyskytovaly v centrální a západní části SO ORP Přerov, ve většině obcí SO ORP Šternberk a rovněž v polovině obcí SO ORP Lipník nad Bečvou. Nezaměstnanost vyšší než 10 % byla zaznamenána pouze v jediné obci (Měrovice nad Hanou).

Vývoj nezaměstnanosti je v posledních letech velmi příznivý. V Olomoucké aglomeraci došlo k poklesu podílu nezaměstnaných z obyvatelstva v produktivním věku z 8,4 % na konci roku 2014 na 3,0 % na konci roku 2018, čímž se dostal podíl nezaměstnaných osob na tomto území poprvé pod celorepublikový průměr (3,1 %).

Na konci roku 2014 byla nejvyšší nezaměstnanost ve SO ORP Lipník nad Bečvou (10,7 %) a Přerov (10,5 %). Naopak nejpriznivější byla situace na Litovelsku (6,2 %) a Prostějovsku (6,8 %). Ve SO ORP Litovel ve stejné době připadalo na jedno volné pracovní místo 49,8 uchazečů (nejvyšší hodnota mezi všemi správními obvody v aglomeraci), zatímco v SO ORP Prostějov jen 8,5 uchazečů.

rok (k 31. 12.)	uchazeči o práci	volná místa
2014	25 548	2 127
2015	20 138	4 731
2016	16 598	4 872
2017	11 801	5 740
2018	8 728	6 927

PODÍL UCHAZEČŮ O ZAMĚŠTNÁNÍ Z OBYVATELSTVA V PRODUKTIVNÍM VĚKU KLESL V AGLOMERACI Z 8,4 % V ROCE 2014 NA 3,1 % V ROCE 2018.

I na konci roku 2018 zůstalo Litovelsko správním obvodem s nejnižší nezaměstnaností (1,8 %). Hodnotě 2 % se přibližovala nezaměstnanost na Hranicku a Prostějovsku. Podíl nezaměstnaných vyšší než 4 % byl zaznamenán ve správních obvodech Mohelnice (4,1 %) a Přerov (4,7 %). Během roku 2019 se situace na trhu práce měřená podílem nezaměstnanosti v Olomoucké aglomeraci mírně zlepšila. Počet nezaměstnaných klesl téměř o 600. Podíl nezaměstnaných se snížil v osmi obvodech, nejvýrazněji na Přerovsku, kde klesl ze 4,7 na 3,8 %. Na druhé straně podíl uchazečů o práci se zvýšil na Mohelnicku (4,5 %) a Uničovsku. Počet volných pracovních míst na konci roku 2018 dosahoval 6,9 tis. a byl jen o něco nižší než počet uchazečů o práci (8,7 tis.), takže na jedno místo připadalo pouze 1,26 uchazeče.

4

Služby

PAMÁTKA UNESCO

1

POČET NÁRODNÍCH
KULTURNÍCH PAMÁTEK

8

2. NEJSTARŠÍ UNIVERZITA V ČR

2.

POČET VÝZKUMNÝCH CENTER

3

POČET NEMOCNIC

6

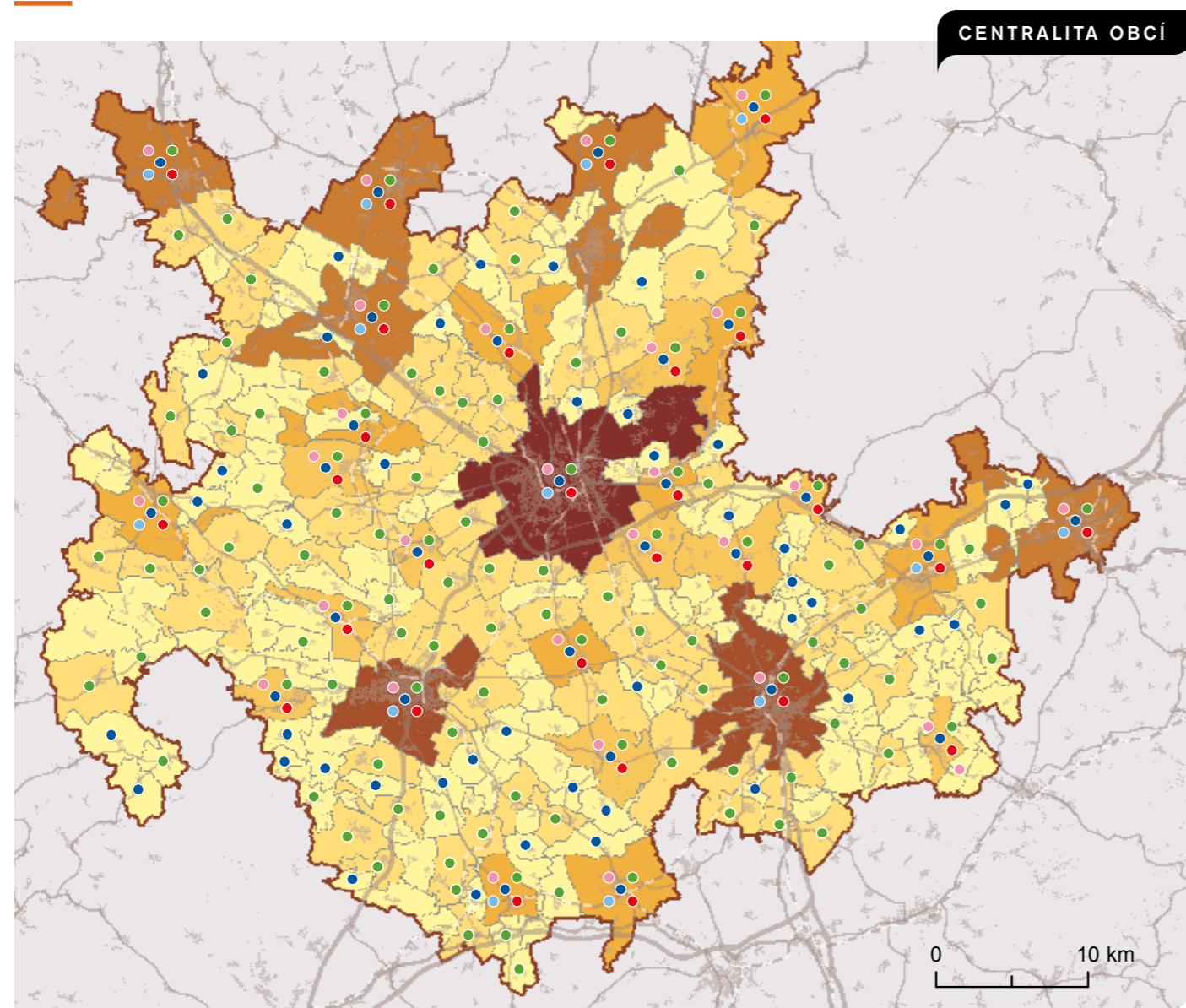
POČET DOMOVŮ DŮCHODCŮ

25

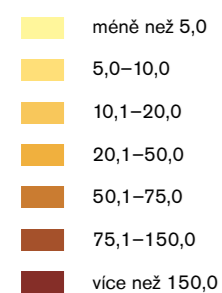
UBYTOVACÍCH ZAŘÍZENÍ

172

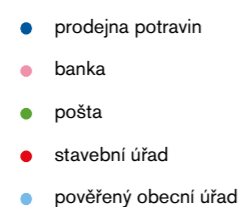
4.1 Základní služby

Skóre centrality

Služby v obci

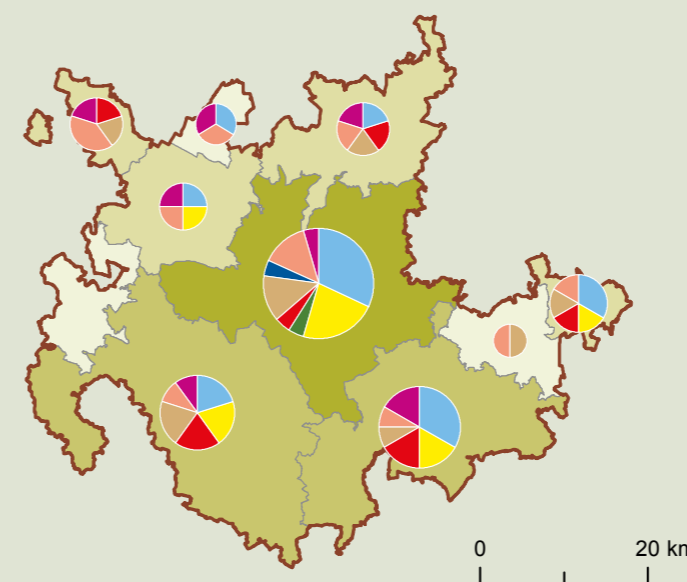

Hlavní mapa znázorňuje schematický přehled vybraných funkcí a služeb v obcích Olomoucké aglomerace. Přítomnost instituce veřejné správy, pošty, stavebního úřadu, řetězcové prodejny potravin a bankovní pobočky je pouze zjednodušeným přiblížením stavu základní obslužné vybavenosti v každé obci zájmového území.

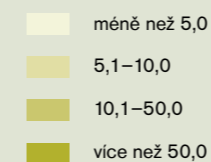

Pro jednotlivé obce byla vypočítána míra centrality, která vyčísľuje význam obce z hlediska zastoupených typů služeb, a to v porovnání s ostatními obcemi aglomerace. Při určení míry centrality jsou jednotlivé druhy služeb ohodnoceny dle četnosti jejich výskytu v území, celkově nejméně zastoupené služby mají nejvyšší váhu.

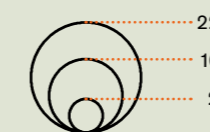
PRODEJNY POTRAVINOVÝCH ŘETĚZCŮ

Skóre

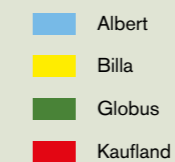

Počet prodejen

Značka řetězce

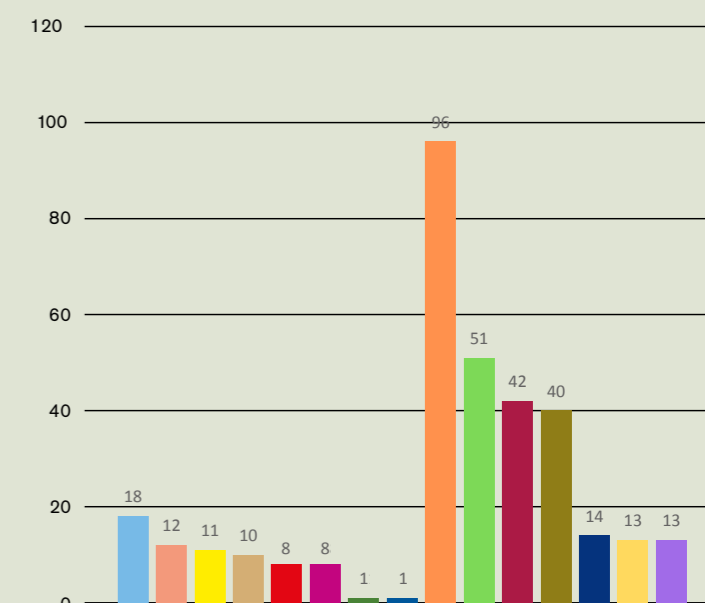
zahraniční prodejci

domácí prodejci

POČTY PRODEJEN JEDNOTLIVÝCH ŘETĚZCŮ

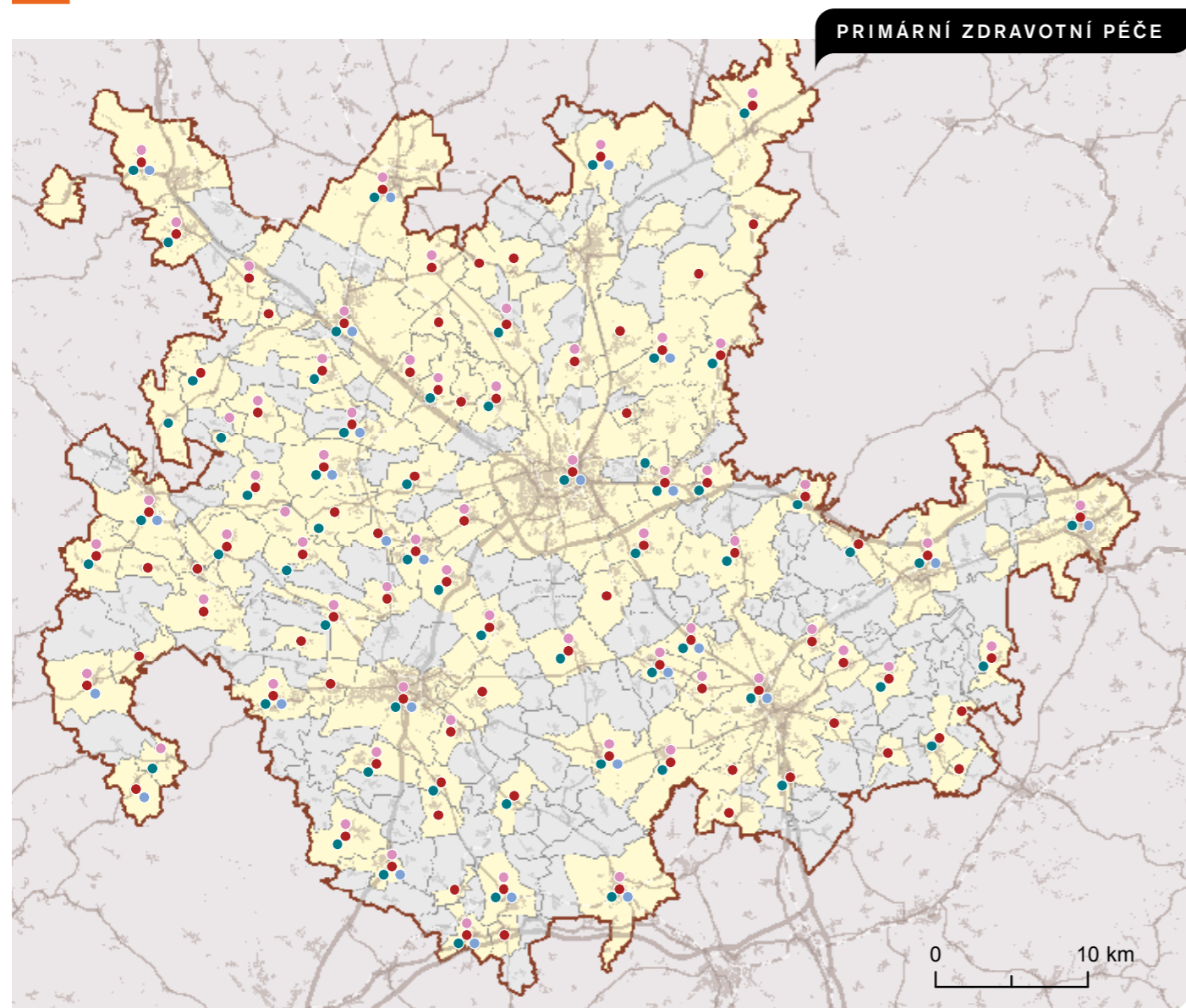

Osm zahraničních potravinářských řetězců na území Olomoucké aglomerace provozovalo na konci roku 2019 celkem 69 prodejen. Nejčetněji byly zastoupeny prodejny Albert (18) a Penny market (12), naopak společnosti Globus a Makro měly na území aglomerace pouze 1 hypermarket. Prodejny jsou lokalizovány ve všech správních obvodech ORP s výjimkou SO ORP Konice. Obvykle jsou provozovány ve městech, sídlech správních obvodů ORP. Nejvíce je jich v Olomouci (19 prodejen), Přerově (11) a v Prostějově (9).

NA ÚZEMÍ AGLOMERACE SE V ROCE 2019 NACHÁZÍ 69 PRODEJEN ZAHRANIČNÍCH POTRAVINOVÝCH ŘETĚZCŮ. PRODEJEN ČESKÝCH POTRAVINOVÝCH ŘETĚZCŮ JE 270.

V území Olomoucké aglomerace bylo ke konci roku 2019 zjištěno 339 řetězcových prodejen potravin ve 146 obcích, poboček bank nebo obchodních míst Poštovní spořitelny bylo 197 ve 109 obcích, pošt příp. pošt Partner bylo 141 ve 106 obcích, stavební úřady byly činné ve 28 obcích a pověřené obecní úřady fungovaly ve 14 obcích. V aglomeraci existovalo 82 obcí bez jediné z analyzovaných služeb, na druhé straně všech 5 analyzovaných služeb vykazalo 14 obcí. Velmi nízká míra centrality (do 5) byla zjištěna ve 142 obcích a nízká míra centrality (5–10) v 70 obcích. O zbývajících 28 obcích lze hovořit již jako o střediscích základních služeb, z nichž 14 má lokální význam a dalších 14 má význam nejméně mikroregionální.

4.2 Zdravotnictví

Lékař v obci

- je
- není

Odbornost lékaře

- praktický
- dětský
- zubní
- gynekolog

2,4 tis.

Počet lékařů všech odborností.

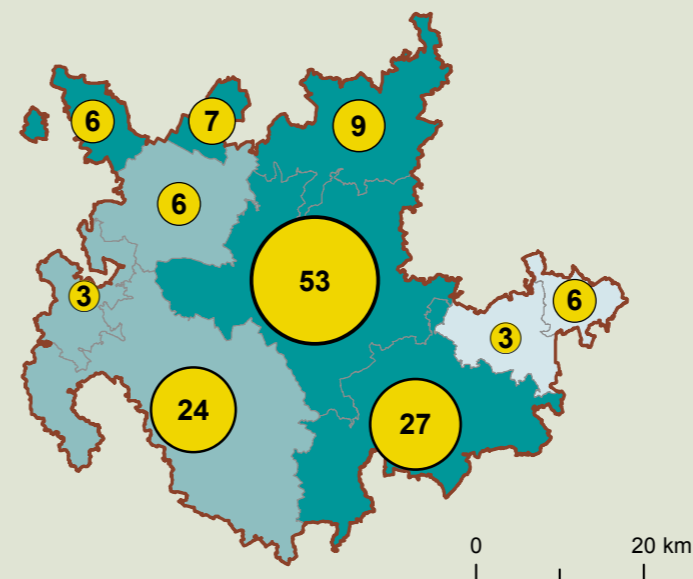
Primární zdravotní péče znamená základní zdravotnické profesionální služby poskytované většinou na ambulantní úrovni praktickými lékaři nebo specialisty. Do analýzy primární péče v obcích Olomoucké aglomerace byli zahrnuti praktičtí lékaři pro dospělé, praktičtí lékaři pro děti a dorost, zubní lékaři a gynekologové.

Praktičtí lékaři pro dospělé měli na konci roku 2019 ordinanční hodiny v 95 obcích. Dětské lékaře působili v 65 obcích, zubní lékaři v 63 obcích a gynekologové v 26 obcích. V souvislosti s nedostatkem lékařů jsou v poslední době v některých obcích ordinace rušeny.

Primární zdravotní péče absentovala v celkem 140 obcích aglomerace, z toho ve 28 obcích byl pouze jeden typ primární péče (nejčastěji praktický lékař pro dospělé), na druhé straně ve 23 obcích byly zastoupeny všechny čtyři analyzované typy.

PRIMÁRNÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE

POČET LÉKÁREN

Počet lékáren na 10 000 obyvatel

- méně než 2,0
- 2,1–3,0
- více než 3,0

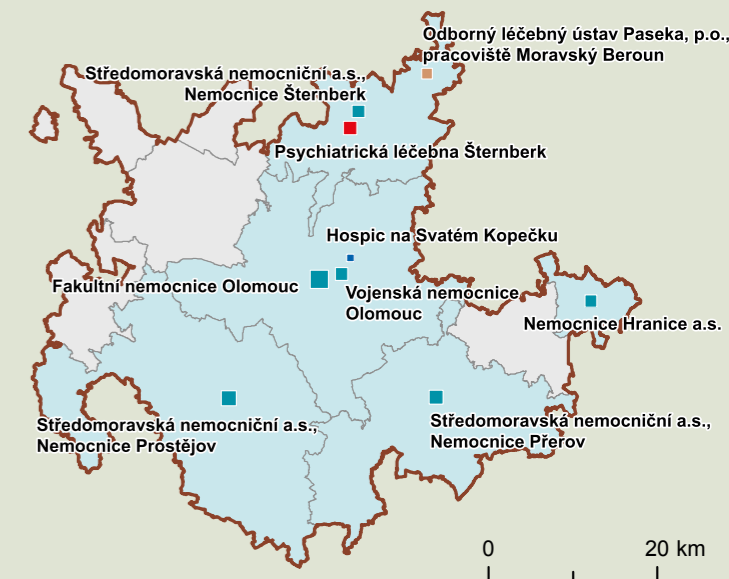
Počet lékáren

V Olomoucké aglomeraci ke konci roku 2019 fungovalo 143 lékáren v celkem 37 obcích. Obvykle jsou lékárny provozovány v obcích s počtem obyvatel vyšším než 2 tisíce. Nejvíce lékáren se nachází v jádrech aglomerace – Olomouc (41 lékáren), Přerov (22) a Prostějov (17). Celkem 3 městyse aglomerace nemají lékárnu, jsou to Kralice na Hané, Nezamyslice a Drahany.

Populačně největší obcí bez lékárny jsou Bělkovice-Lašťany (2,3 tis. osob), naopak nejmenší obec s lékárnou je Brodek u Konice (800 osob). Více než 3 lékárny na 10 tis. obyv. připadaly v SO ORP Šternberk, Přerov, Mohelnice, Olomouc a Uničov. Nejméně lékáren na 10 tis. obyv. bylo na Hranicku.

NEMOCNICE A LÉČEBNÉ ÚSTAVY

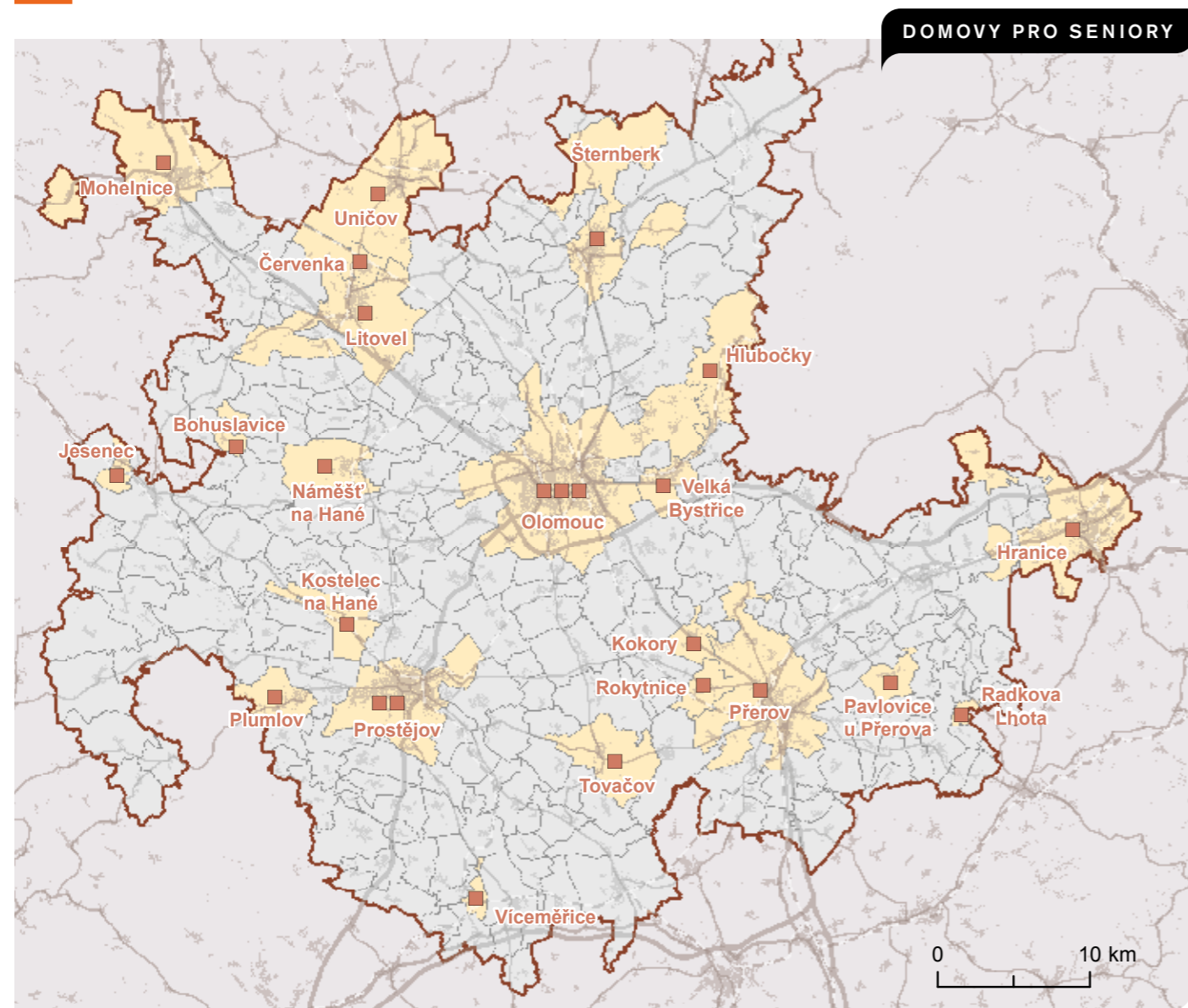
Typ zařízení

- nemocnice
- psychiatrická léčebna
- hospic
- odborný léčebný ústav

Na území aglomerace se nachází celkem 6 nemocnic, psychiatrická léčebna (Šternberk), odborný léčebný ústav (Moravský Beroun) a hospic (Svatý Kopeček, Olomouc). Fakultní nemocnice Olomouc patří do sítě devíti fakultních nemocnic, které jsou řízeny přímo Ministerstvem zdravotnictví ČR. Se svými 1 198 lůžky a 4,2 tis. zaměstnanci je největším zdravotnickým zařízením v aglomeraci. V Olomouci se dále nachází Vojenská nemocnice, která je nejstarší vojenskou nemocnicí na území ČR.

Středomoravská nemocniční (součást holdingu AGEL) poskytuje zdravotní péči v nemocnicích v Prostějově, Přerově a Šternberku. Šestá nemocnice působí v Hranicích.

4.3 Sociální služby

Domov pro seniory v obci

je
není

domov pro seniory

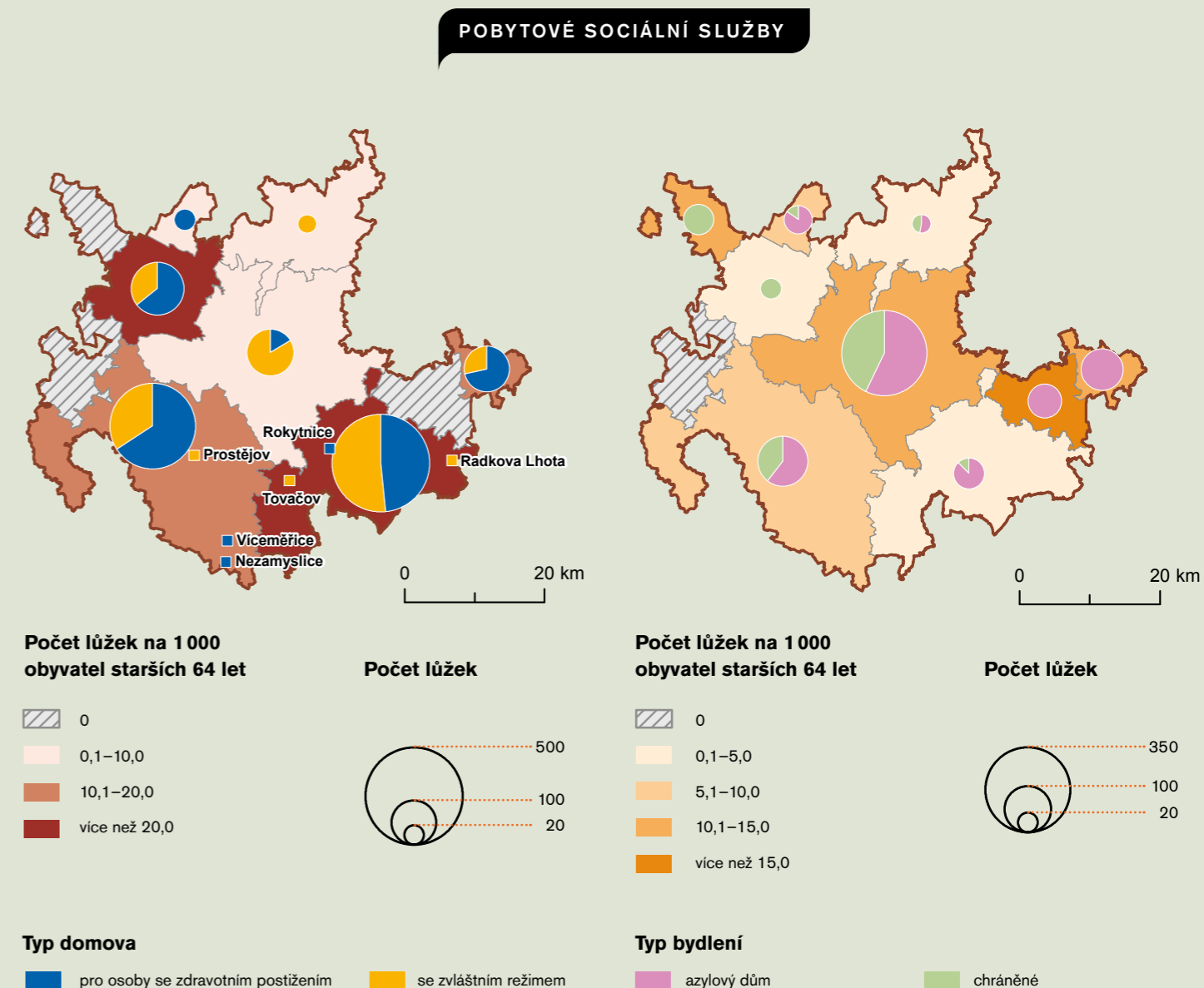
25

Seniorcenter na území Olomoucké aglomerace.

Domovy pro seniory jsou lokalizovány ve 22 obcích (v Olomouci 3 a v Prostějově 2 domovy). Největším zařízením je Domov seniorů Pohoda Chválkovice v Olomouci s kapacitou 334 lůžek. Počtem lůžek na 1 000 obyvatel poproduktivního věku vynikají v aglomeraci správní obvody ORP Konice a Litovel. Naopak nejméně lůžek připadá na obvod ORP Šternberk. Jediným správním obvodem ORP bez domova pro seniory je pouze Lipník nad Bečvou.

V OLMOUCKÉ AGLOMERACI AKTUÁLNĚ ŽIJE PŘIBLIŽNĚ 100 000 OBYVATEL V POPRODUKTIVNÍM VĚKU, COŽ PŘEDSTAVUJE VÍCE NEŽ 22 % POPULACE ZÁJMOVÉHO ÚZEMÍ.

Domovy pro seniory poskytují dlouhodobé pobytové služby seniorům, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby. Na konci roku 2019 se v aglomeraci nacházelo 25 domovů pro seniory s celkovou kapacitou 1 969 lůžek. Hodnotou 23,7 lůžek na 1 000 obyvatel starších 64 let se aglomerace řadí mezi území ČR s poměrně vysokým počtem lůžek.

Počet lůžek na 1 000 obyvatel starších 64 let

0
0,1–10,0
10,1–20,0
více než 20,0

Počet lůžek

500
100
20

Typ domova

pro osoby se zdravotním postižením se zvláštním režimem

Počet lůžek na 1 000 obyvatel starších 64 let

0
0,1–5,0
5,1–10,0
10,1–15,0
více než 15,0

Počet lůžek

350
100
20

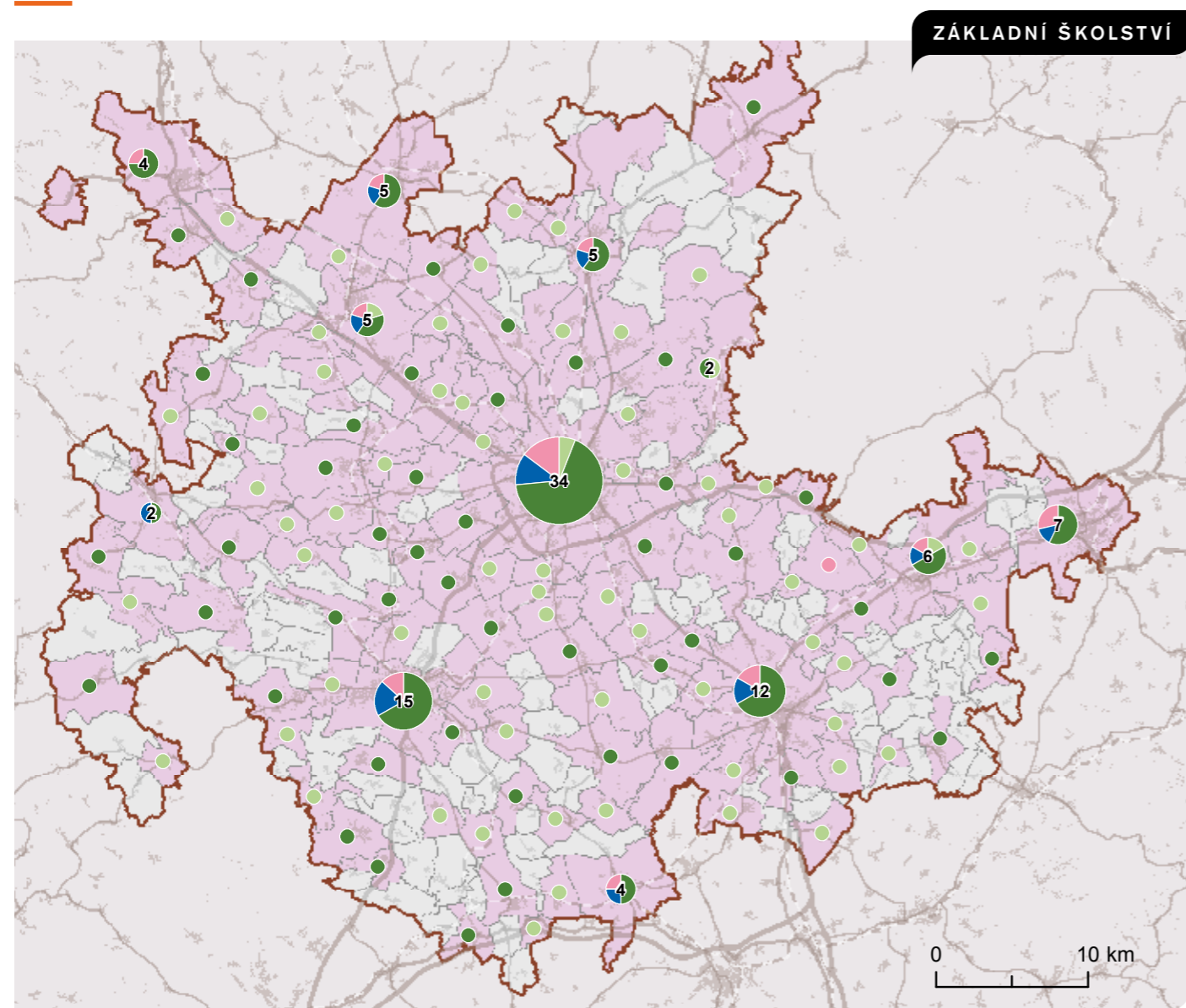
Typ bydlení

azylový dům chráněné

V Olomoucké aglomeraci působí 9 domovů pro osoby se zdravotním postižením s celkovou kapacitou 634 lůžek, z toho nejvíce na Prostějovsku (255 lůžek). Největší z nich se nachází ve Viceměřicích. V domovech se zvláštním režimem se poskytují pobytové služby osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu chronického duševního onemocnění nebo závislosti na návykových látkách. V aglomeraci je k dispozici 12 zařízení s kapacitou 588 lůžek. Lůžkovou kapacitou vyniká Přerovsko. V aglomeraci připadá 13,2 lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením nebo v domovech se zvláštním režimem na 1 000 obyvatel v poproduktivním věku. Žádné z těchto zařízení se nenachází v SO ORP Konice, Lipník nad Bečvou a Mohelnice.

Azylové domy poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. V aglomeraci tuto službu poskytuje 15 zařízení s celkovou kapacitou 502 lůžek. Na správní obvod ORP Olomouc připadá celkem 204 lůžek, naopak v SO ORP Konice, Litovel a Mohelnice se nenachází žádný azylový dům. Chráněné bydlení je sociální služba určená lidem se zdravotním postižením, kteří nepotřebují celodenní podporu sociálního pracovníka a stálou ošetrovatelskou péči. Aglomerace je vybavena celkem 15 zařízeními chráněného bydlení (287 lůžek). Nejvíce lůžek se nachází v Olomouci (147 lůžek). Chráněné bydlení absentuje ve správních obvodech ORP Hranice, Konice a Lipník nad Bečvou.

4.4 Školství

Instituce základního vzdělávání v obci

- je
- není

Typ školy

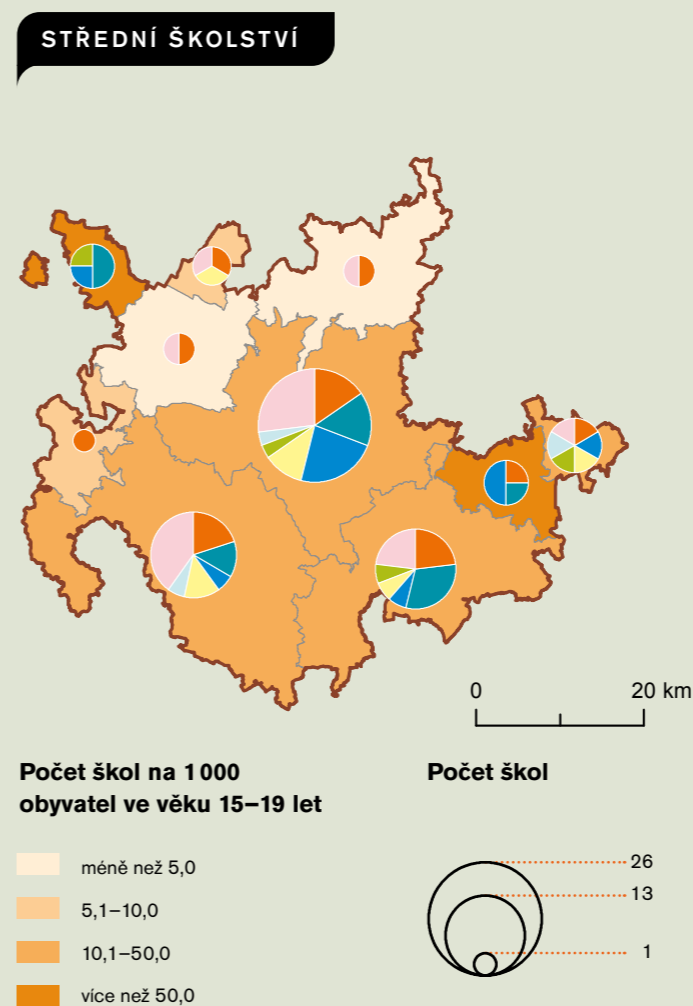
- 1. až 5. třída
- 1. až 9. třída
- víceleté gymnázium
- speciální

Ze souboru 240 obcí aglomerace je školské zařízení poskytující základní vzdělávání v polovině obcí (120). Celkem 60 populačně menších obcí disponuje školou s pouze prvním stupněm ZŠ, v dalších 47 obcích je lokalizovaná jedna úplná ZŠ a v jedné obci (Veselíčko) je pouze škola speciální.

Více než jedno vzdělávací zařízení je umístěno ve 12 městech aglomerace. Nejvíce škol se koncentruje do Olomouce (34 škol), Prostějova (15) a Přerova (12).

V OLOMOUCKÉ AGLOMERACI AKTUÁLNĚ NAVŠTĚVUJE ZÁKLADNÍ ŠKOLU VÍCE NEŽ 35 000 ŽÁKŮ.

V aglomeraci se nachází celkem 209 škol poskytujících základní vzdělání, z toho je 110 úplných ZŠ (1.–9. třída), 65 ZŠ s výukou pouze v 1. stupni (1.–5. třída), 18 speciálních ZŠ určených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a 16 osmiletých (případně šestiletých) gymnázií, poskytujících v prvních ročnících základní vzdělávání.

Počet škol na 1000 obyvatel ve věku 15–19 let

- méně než 5,0
- 5,1–10,0
- 10,1–50,0
- více než 50,0

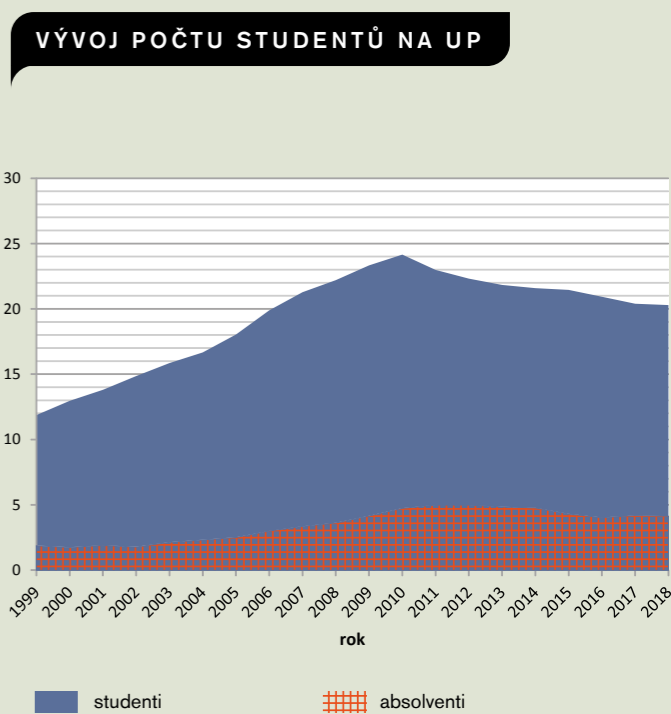
Počet škol

- 26
- 13
- 1

Typ školy

- gymnázium
- bez maturity
- průmyslová
- ekonomická
- zemědělská
- zdravotní
- ostatní

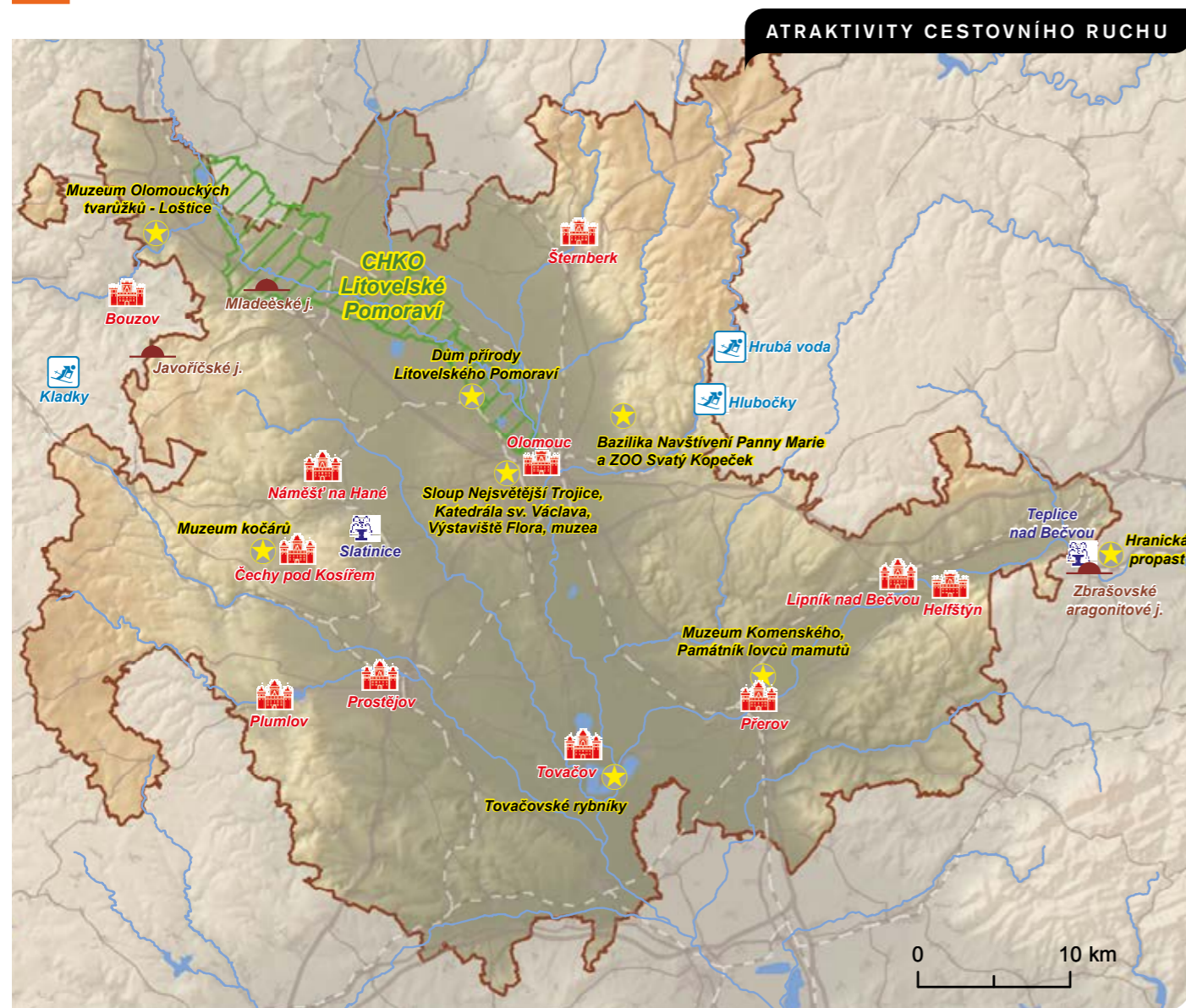
Na území aglomerace funguje celkem 76 středních škol. Jedná se o 16 gymnázií, 13 škol bez maturitního oboru, 12 průmyslových škol, 8 ekonomických škol, 4 školy zemědělské či lesnické, 3 zdravotní školy a 20 ostatních. Do poslední kategorie patří školy s víceoborovým zaměřením. Alespoň jedna střední škola se nachází v 17 obcích. Nejvíce škol se nachází v nejhustěji zalidněných oblastech aglomerace, konkrétně v SO ORP Olomouc (26 škol), SO ORP Prostějov (15) a SO ORP Přerov (13). Na 1 000 obyvatel ve věku od 15 do 19 let připadalo na počátku roku 2020 v aglomeraci 3,5 školy. Sledovaný ukazatel dosáhl nejvyšších hodnot v SO ORP Lipník nad Bečvou a Mohelnice a naopak nejnižších v obvodech Šternberk a Litovel.

V aglomeraci působí v současnosti 3 vysoké školy. Univerzita Palackého je druhou nejstarší v České republice. Na svých osmi fakultách nabízí 270 studijních programů a patří mezi nejlépe hodnocené české univerzity. Počet studentů univerzity narůstal po roce 1989 rychle až do roku 2010, kdy dosáhl svého historického maxima (24 156 studentů). V následujících letech mírně poklesl na současných zhruba 20 tis. studentů. Druhá vysoká škola v regionu – Vysoká škola logistiky v Přerově – vznikla v roce 2004. Realizuje několik studijních oborů zaměřených na logistiku ve více oborech a studuje na ní 650 studentů. Nejmladší vysokou školou v aglomeraci je olomoucká Moravská vysoká škola Olomouc (založena 2005), jejich 220 studentů studuje ekonomiku a management.

4.5 Kultura a cestovní ruch

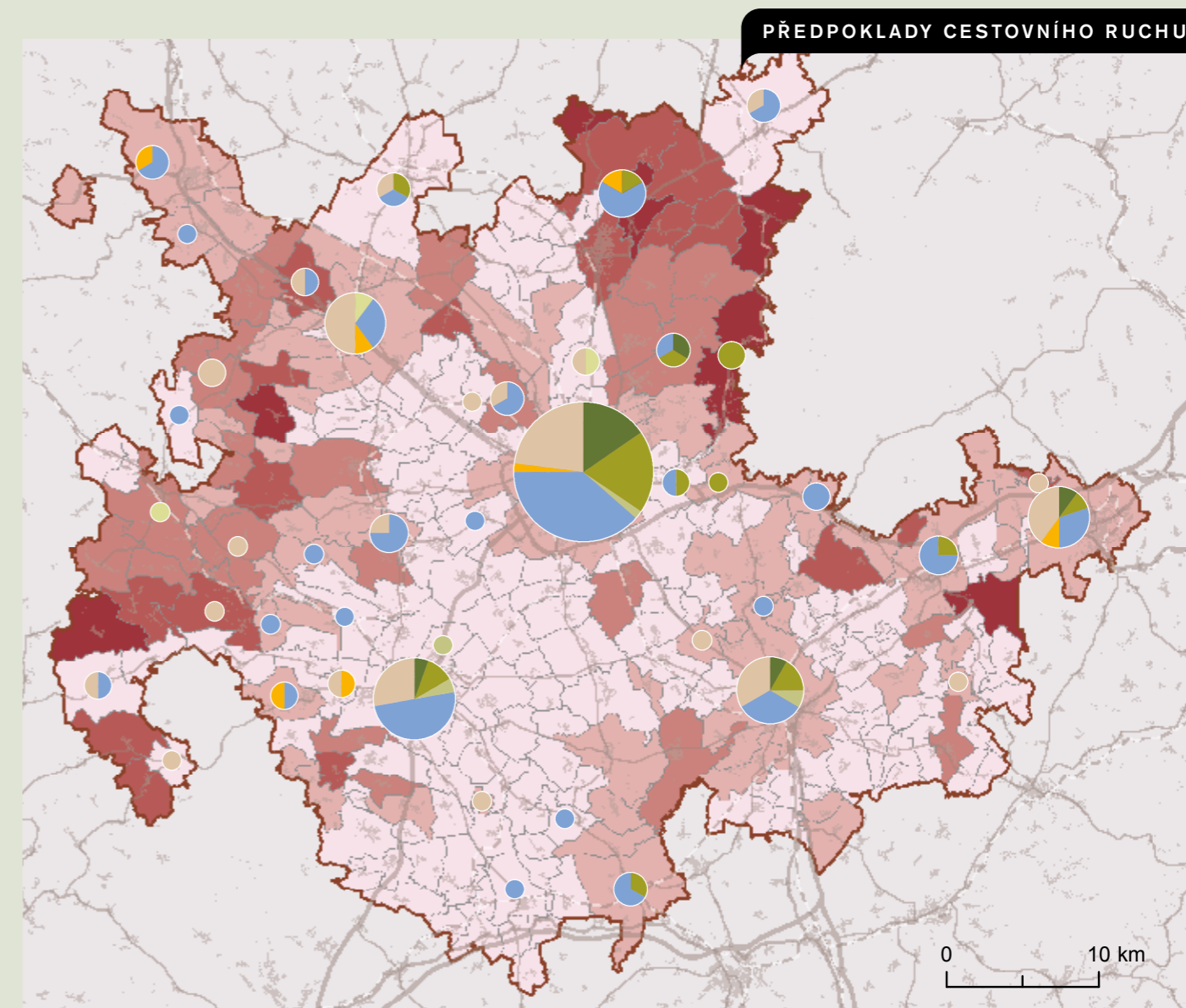
Typy atraktivit

- hrad
- zámek
- lázně
- chráněná krajinná oblast
- jeskyně
- ski areál
- ostatní

Pořadí	2013	2018
1. Výstaviště Flora	158 941	371 307
2. ZOO Olomouc	321 162	357 221
3. Aquapark Olomouc	185 000	215 063
4. Pevnost poznání	-*	86 841
5. Vlastivědné muzeum Olomouc	106 802	78 880
6. Hrad Helfštýn	75 762	77 378
7. Korunní pevnůstka	20 611	59 670
8. Hrad Šternberk	46 327	56 712
9. Muzeum moderního umění Olomouc	76 920	51 973
10. Zámek Čechy pod Kosířem	-**	44 278
11. Javoříčské jeskyně	33 320	43 530
12. Zámek Náměšť na Hané	25 018	27 123
13. Zámek Plumlov	15 260	25 853
14. Muzeum Olomouckých tvarůžků - Loštice	11 395	24 411
15. Muzeum kočárů	12 327	21 866

*Pevnost poznání byla otevřena v dubnu 2015

**Zámek Čechy pod Kosířem se po rekonstrukci poprvé otevřel veřejnosti 2. 4. 2016

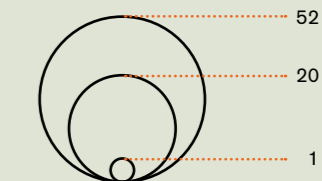
Potenciál rekreačních ploch

- velmi málo vhodné
- málo vhodné
- průměrně vhodné
- vhodné
- velmi vhodné

Typ ubytování

- hotel ****
- hotel ****
- hotel ***
- hotel **
- hotel *
- penzion
- kemp
- ostatní

Počet ubytovacích zařízení

Přírodní předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu mohou být hodnoceny nejrůznějšími způsoby, jedním z často užívaných ukazatelů je podíl potenciálních rekreačních ploch. Metodika sestavení tohoto ukazatele je poměrně jednoduchá. Hodnota ukazatele vzniká součtem rekreačně využitelných ploch v katastrech jednotlivých obcí, který je poté vydělen celkovou rozlohou obce. Za rekreačně využitelné plochy jsou považovány plochy lesní půdy, luk

a pastvin, zahrad, sadů, dále vodní plochy (tekoucí a stojaté vody). Z tohoto hlediska má území aglomerace pro cestovní ruch a rekreaci jen velmi málo vhodné přírodní podmínky, převažuje v něm zemědělsky velmi intenzivně využívaná venkovská krajina. Nejvhodnější přírodní předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu jsou na severovýchodě a západě území aglomerace (oblasti s vyšší nadmořskou výškou).

5

Životní prostředí

POČET NPR

6

POČET NPP

8

POČET CHKO

1

EVROPSKY VÝZNAMNÝCH LOKALIT

31

PODÍL ÚZEMÍ VYUŽÍVANÉHO
INTENZIVNĚ ZEMĚĎĚLSKY

2/3

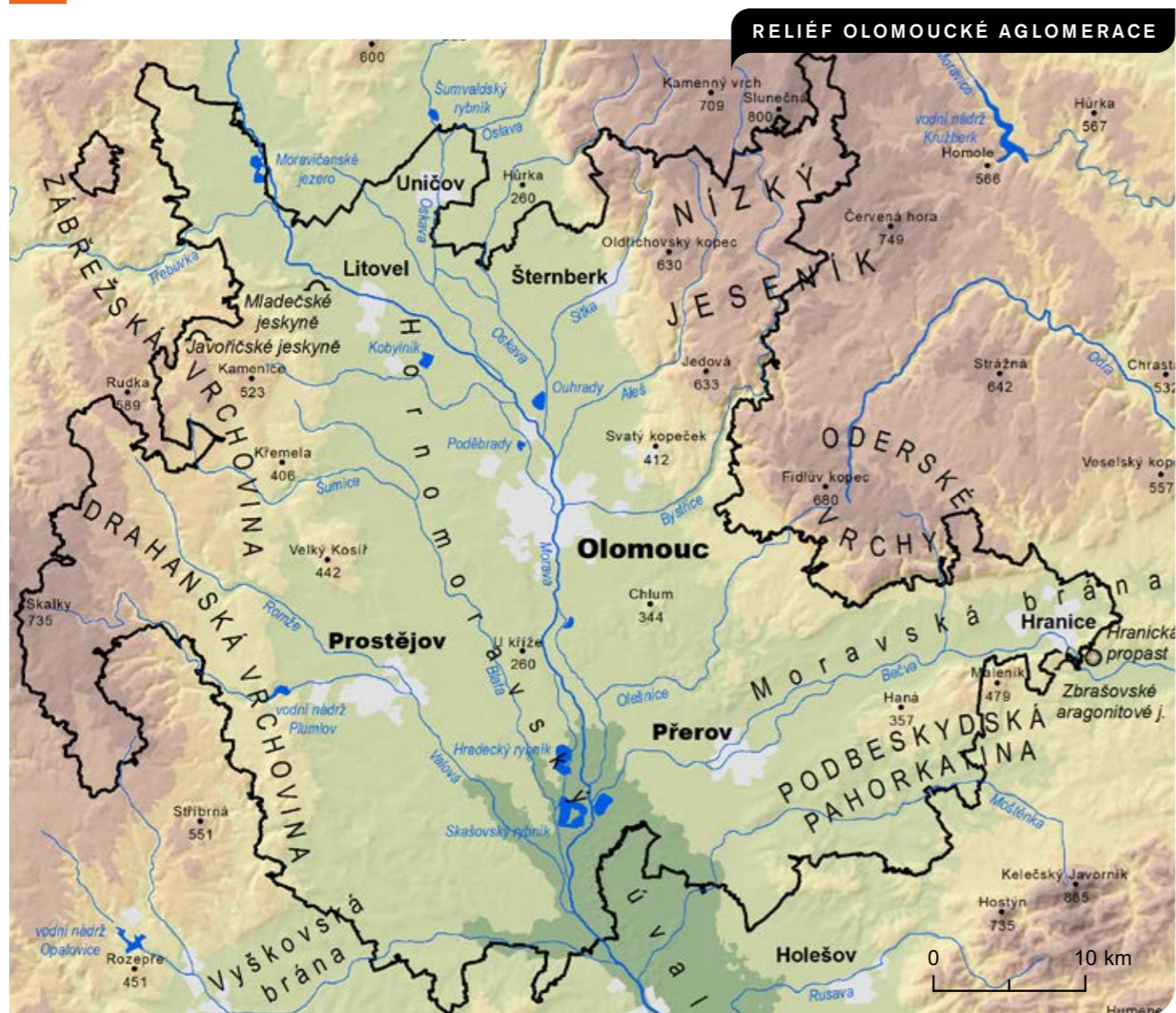
POČET PTAČÍCH OBLASTÍ
NATURA 2000

2

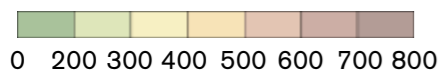
NEJHLUBŠÍ ZATOPENÁ SLADKOVODNÍ
JESKYNĚ NA SVĚTĚ

1.

5.1 Životní prostředí

Výškové stupně (m n. m.)

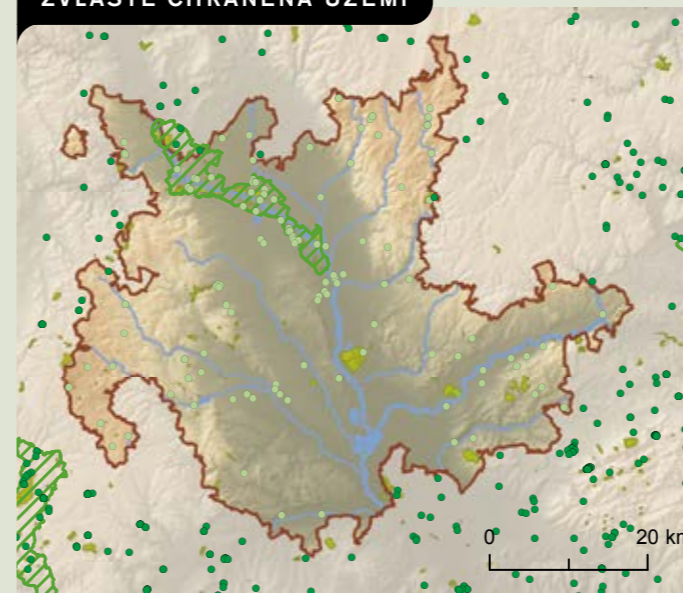

- jeskyně
- regionálně významný vodní tok
- propast
- vodní tok
- výškový bod
- vodní plocha

Území Olomoucké aglomerace z větší části vyplňují roviny Hornomoravského úvalu protékané řekou Moravou, které jsou ohraničeny pohořími Nizkého Jeseníku, Zábřežské a Dražanské vrchoviny. Nejnižší bod území (191 m n. m.) najdeme v místech kde řeka Morava opouští u města Kojetína zájmové území.

Nadmožská výška kolem 800 m n. m. je oblastí v severním výběžku v pohoří Nizký Jeseník, kde těsně za hranici najdeme také jeho nejvyšší vrchol Slunečnou. Na západě území, přímo na hranici leží Skalky (735 m n. m.), nejvyšší vrchol Dražanské vrchoviny. Najdeme zde množství přírodních atraktivit spojených s krasovými oblastmi. Javoříčské, Mladečské nebo Zbrašovsko-Aragonitové jeskyně a také Hranickou propast, nejhlubší propast v České republice a zároveň nejhlubší zatopenou sladkovodní jeskyni na Zemi.

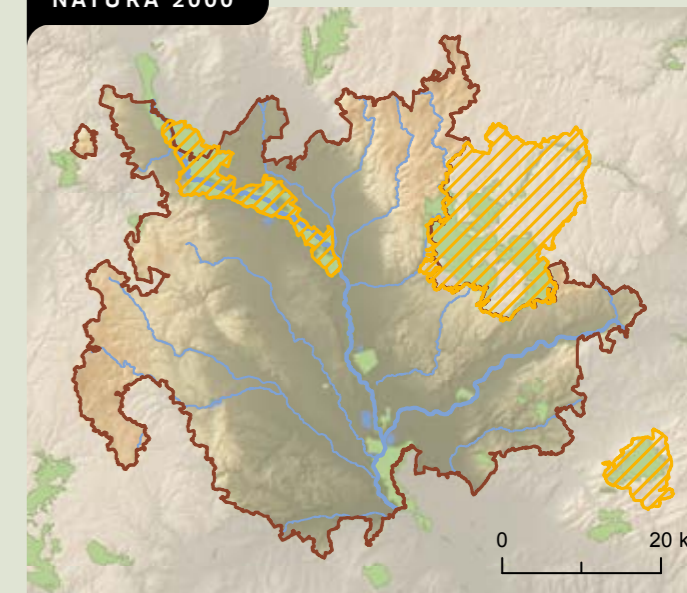
ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

- velkoplošné chráněné území
- maloplošné chráněné území
- památný strom

Přírodní podmínky v aglomeraci jsou ovlivněny dlouhodobou kultivací a obhospodařováním krajiny člověkem. Z tohoto důvodu se v nížinné části území nacházejí pouze drobné mozaiky zachovalých přírodních biotopů, které byly začleněny do územní ochrany přírody a krajiny. Výjimkou jsou bezesporu unikátní komplexy lužních lesů, které patří mezi poslední zbytky lužních lesů v rámci celého středoevropského prostoru. Nejvýznamnější je v tomto ohledu chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví, která na území ITI dosahuje rozlohy téměř 8 tis. ha. Ostatní lesní porosty jsou vázány většinou na okrajová pohoří lemující Hornomoravský úval. Na území aglomerace zasahuje 1 velkoplošné chráněné území (CHKO Litovelské Pomoraví) a téměř 100 dalších maloplošných chráněných území. Na území aglomerace se také nachází 141 památných stromů.

NATURA 2000

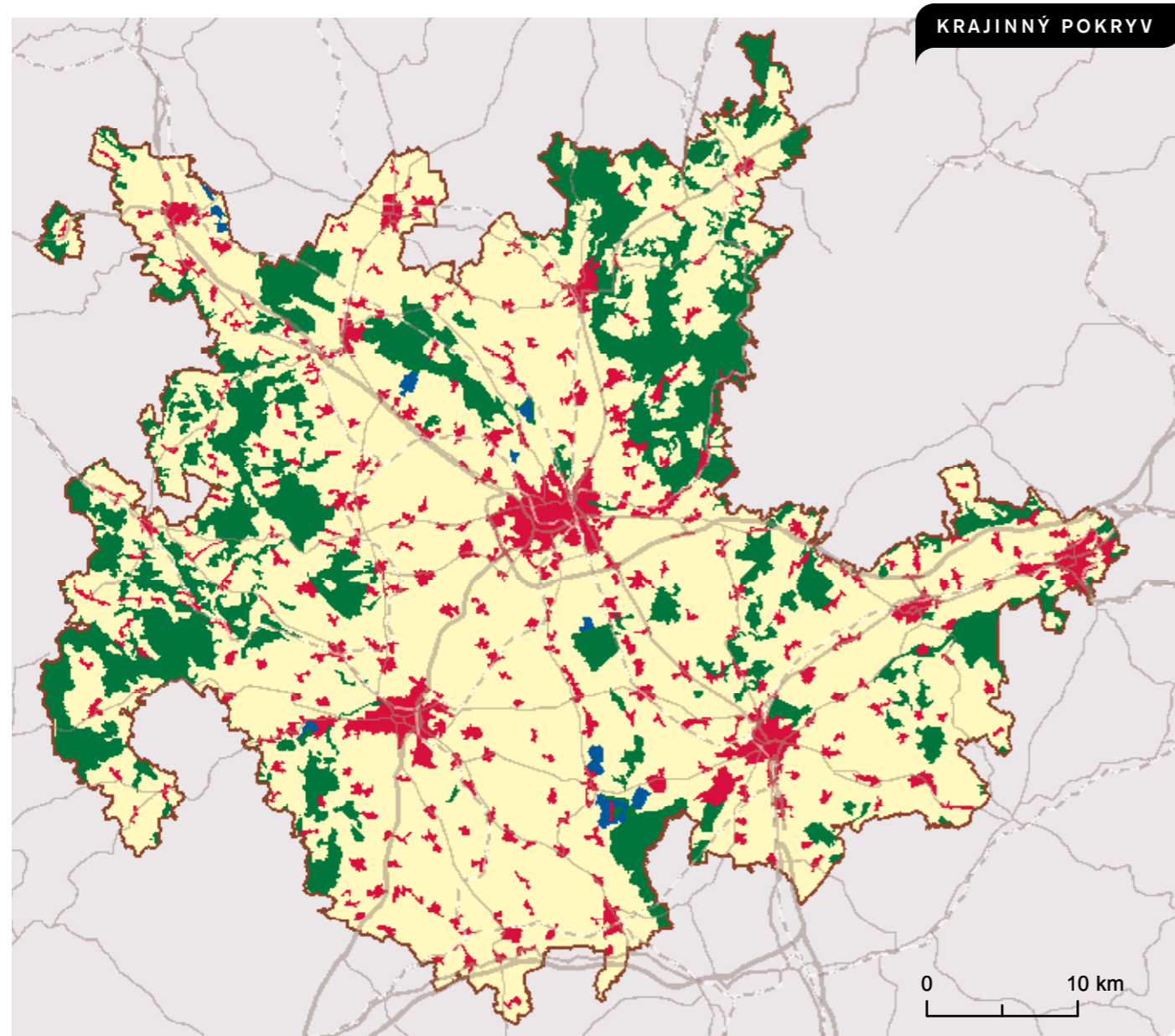

- ptačí oblast
- evropsky významná lokalita

Kromě zvláště chráněných území se v Olomoucké aglomeraci nachází oblasti s jiným druhem ochrany území. Mezi velmi významné patří oblasti Natura 2000, což je mezinárodní soustava chráněných území, které se člení na ptačí oblasti a evropsky významné lokality. Na území Olomoucké aglomerace zasahují 2 ptačí oblasti (cca 8,8 tis. ha) a 31 evropsky významných lokalit (cca 12,4 tis. ha).

5.2 Životní prostředí

Kategorie krajinného pokryvu

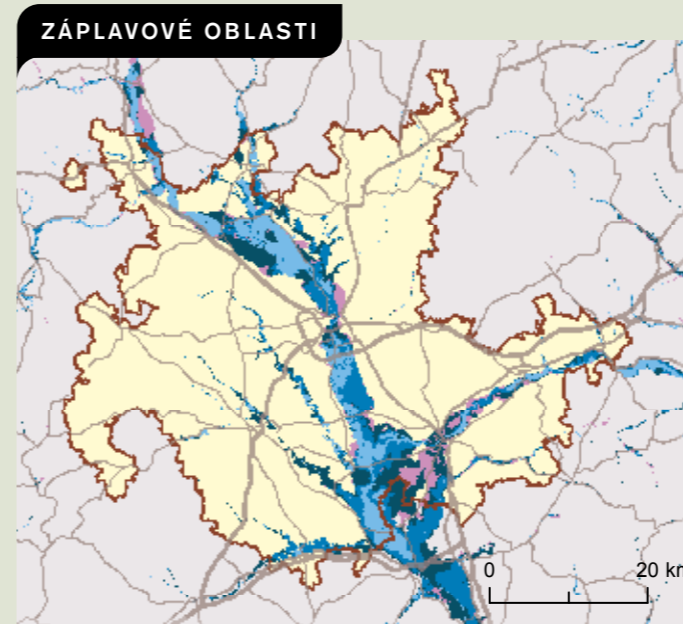
- urbanizované území
- zemědělská plocha
- les a polopřirodní oblast
- vodní plocha

62 km²

Urbanizovaného území reprezentuje Olomouc, Přerov a Prostějov.

Podle údajů CORINE z roku 2018 tvořila zemědělská půda 70,1 % rozlohy celé aglomerace, z toho nejvíce byly zastoupeny podkategorie orná půda (85,6 %) a trvalé travní porosty (7,6 %). S velkým odstupem druhou nejvíce zastoupenou kategorií tvořily lesy a polopřirodní oblasti, které pokrývaly 19,3 % území aglomerace. Zastavěné plochy, nádvoří a ostatní plochy zaujímaly už jen 10,1 % a vodní plochy 0,5 % celkové rozlohy. Tyto hodnoty dokládají převahu zemědělské půdy, která představuje v regionu Hané bonitní půdy a dobrý potenciál pro zemědělskou výrobu.

kategorie	rozloha	
	km ²	%
urbanizované území	236	10,1
zemědělská půda	1 636	70,1
lesy a polopřirodní oblasti	451	19,3
vodní plochy	11	0,5
celkem	2 334	100,0

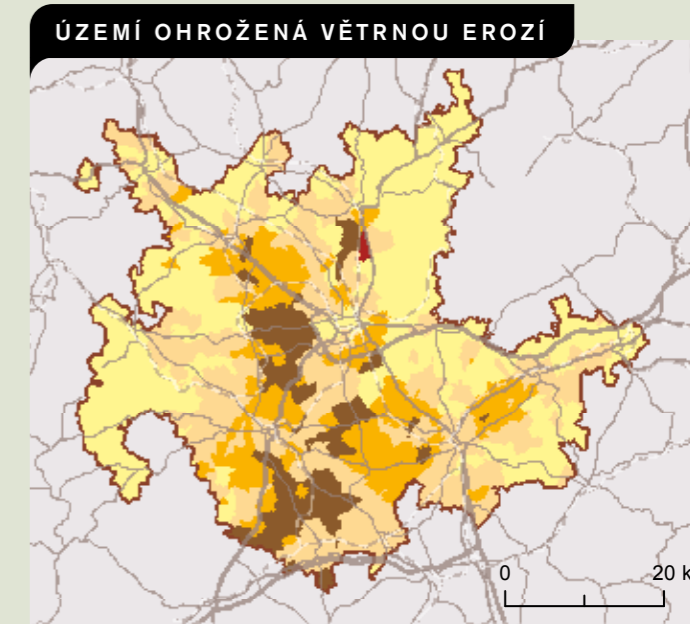
Záplavové oblasti

- 5 letá povodeň
- 20 letá povodeň
- 100 letá povodeň
- největší zaznamenaná přírodní povodeň

347 km²

Celková rozloha ohrožená 20 letou povodní.

Povodně patří v aglomeraci mezi hlavní přírodní rizika, což je dáno kombinací přírodních podmínek a dlouhodobou lidskou aktivitou. Zranitelnost území se výrazně zvýšila urbanizací a zástavbou nivy řek Bečvy a Moravy v rámci rozvoje území během 20. století. Nejvíce zranitelným územím jsou města Olomouc a Přerov včetně svého zázemí ležícího v inundačním území, což se projevilo při velkých povodních v roce 1997. Od té doby se v regionu intenzivně pracuje na protipovodňových opatřeních.

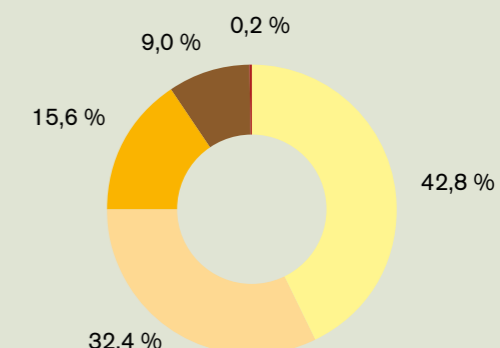
Náchylnost půdy k větrné erozi

- nepatrně ohrožené
- mírně ohrožené
- ohrožené
- silně ohrožené
- nejohroženější

5 km²

Celková rozloha nejohroženějších půd v aglomeraci.

Více než 60 % území Olomoucké aglomerace je zemědělsky intenzivně využíváno. Společně s ostatními geografickými podmínkami regionu zde existuje poměrně velká ohroženost území vodní a zejména větrnou erozí. Ta představuje riziko nejen pro zemědělce, ale také pro krajinu jako celek a tím pádem i pro lidskou společnost. Vzhledem k probíhající klimatickým změnám lze předpokládat, že zranitelnost území bude do budoucna narůstat. Z toho důvodu se jeví žádoucí posílit realizaci protierozních opatření.

6

Investice a projekty

POČET PROJEKTŮ

> 130

ALOKACE PRO OLOMOUCKOU
AGLOMERACI

4,5 mld. Kč

ALOKACE PRO OA NA OBYVATELE

10 tis. Kč

UZAVŘENÁ DEKLARACE O PARTNERSTVÍ
SE ZAHRANIČNÍ AGLOMERACÍ

1

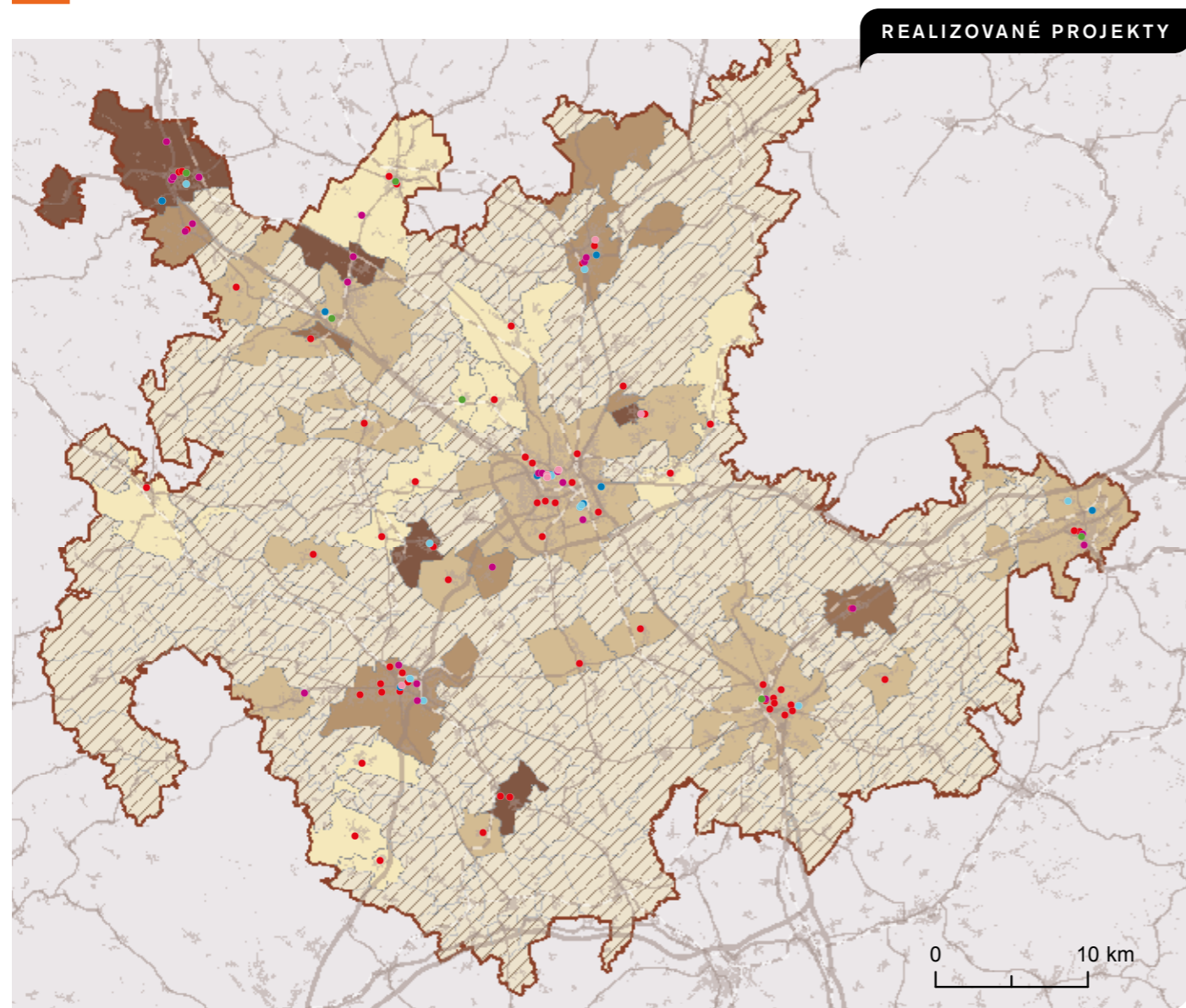
POČET SPOLUPRACUJÍCÍCH ZAHRANIČNÍCH
MĚST V PROJEKTU URBACT

7

POČET OBLASTÍ STRATEGIE ITI

6

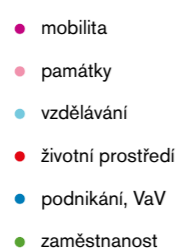
6.1 Investice a projekty ITI

Investice ITI [Kč/obyv.]

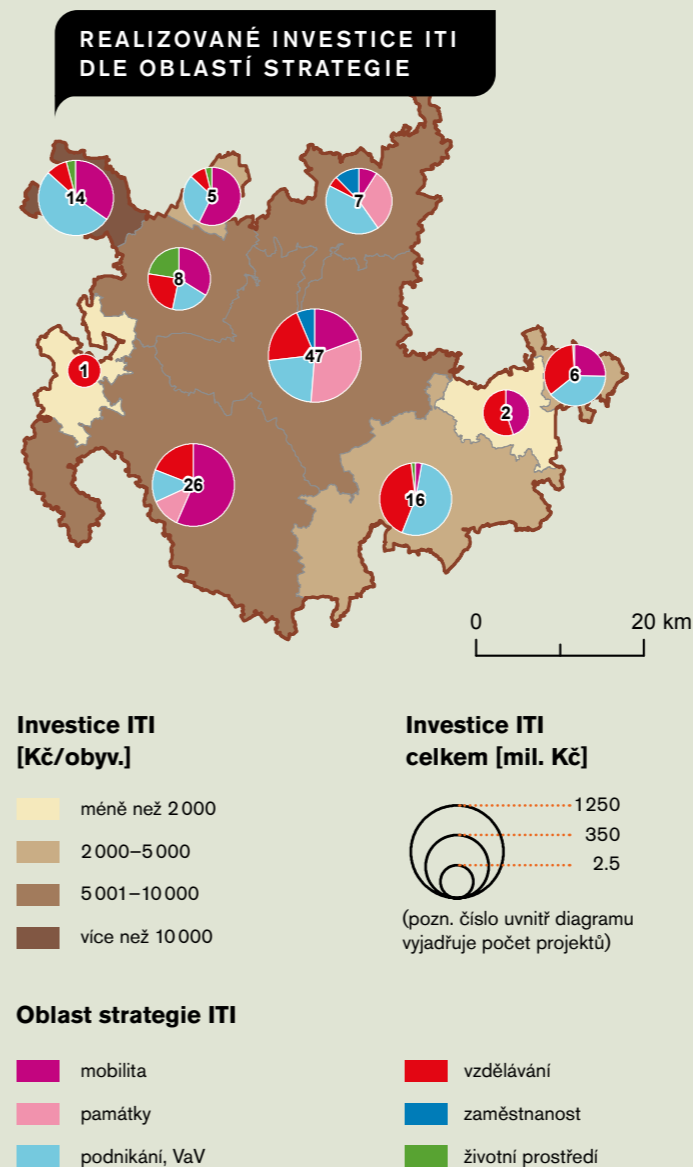

Oblast strategie ITI

Doposud bylo v Olomoucké aglomeraci realizováno přes 130 projektů s celkovými způsobilými výdaji přesahujícími 3,1 mld. Kč. Uskutečněné projekty nejsou prostorově rozmístěny zcela rovnoměrně, nicméně logicky kopírují rozložení obyvatelstva v aglomeraci. Nejvíce dosud realizovaných projektů se nachází na území velkých měst, z toho nejvíce ve městě Olomouci, a to 35.

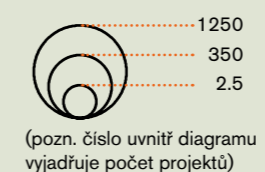
Investice byly doposud poskytnuty projektům z 37 obcí, což představuje přibližně 15 % ze všech obcí Olomoucké aglomerace. Při přepočtu investovaných výdajů na obyvatele lze vypočítat velké rozdíly. Zatímco ve 12 obcích bylo investováno do 5 tis. Kč, v 5 obcích byla zjištěna hodnota vyšší než 20 tis. Kč, z toho v jedné (Samotičky) dokonce přes 84 tis. Kč. Druhá nejvyšší hodnota náleží obci Lutín (cca 43 tis. Kč). V obou případech se jedná spíše o populačně menší obce, zato v případě Mohelnice, která obsadila třetí pozici (cca 35 tis. Kč) už se jedná o město s cca 9 tis. obyvateli.

Investice ITI [Kč/obyv.]

Investice ITI celkem [mil. Kč]

Oblast strategie ITI

Na projekty z Olomoucké aglomerace bylo pro období 2014–2020 z evropských fondů přiděleno přes 4,5 mld. korun. Předkladatelé, ať už obce či jejich organizace, vzdělávací instituce nebo podnikatelé a další, se mohli ucházet o zdroje z celkem šesti operačních programů.

Od konce roku 2016, kdy samotná realizace integrované strategie začala, až do prosince 2019, udělil řídicí výbor ITI Olomoucké aglomerace kladné stanovisko k bezmála 150 různě tematicky zaměřeným projektům. Většina z nich byla již úspěšně zrealizována.

NEJVÍCE INVESTOVANÝCH PROSTŘEDKŮ NA OBYVATELE (19 780 Kč) VYKÁZAL ZA ROKY 2016–2019 SO ORP MOHELNICE.

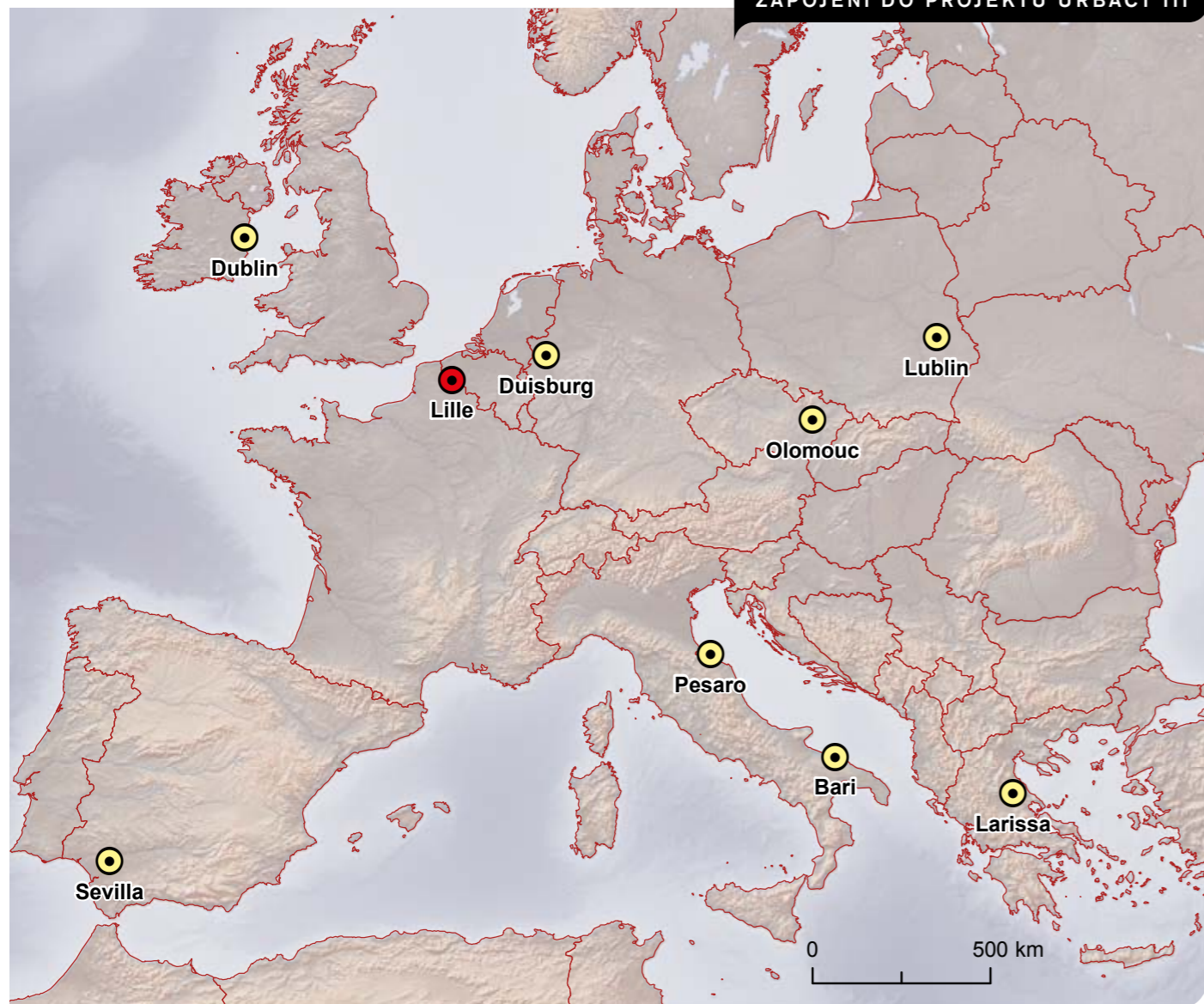
Integrované teritoriální investice by měly pomoci rozvíjet regiony v zámezi největších a ekonomicky nejsilnějších měst v České republice - tzv. metropolitní oblasti či aglomerace. Dalo by se tedy očekávat, že v případě Olomoucké aglomerace bude nejvíce investic směřovat do jader aglomerace - tj. do měst Olomouce, Přerova a Prostějova.

Velké množství projektů se ale realizovalo i v druhotných centrech (ORP) - např. v Mohelnici, Uničově, Litovli nebo v Hranicích, která tvoří důležitou část aglomerace. Tematicky zaměřené projekty, typicky v oblasti školství, se podařilo uplatnit i v menších obcích napříč celým územím aglomerace.

6.2 Mezinárodní spolupráce

ZAPOJENÍ DO PROJEKTU URBACT III

Města projektu

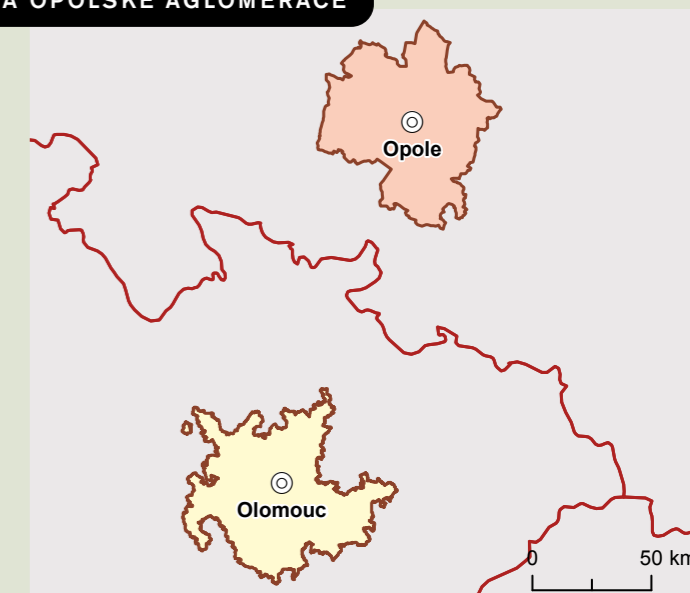
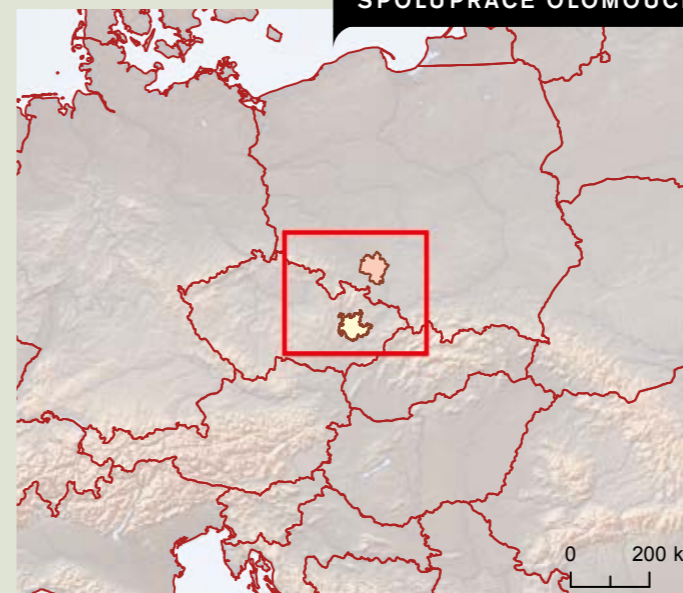
- vedoucí město
- zapojené město

Program URBACT je jedním z nástrojů, který přináší městům unikátní příležitost, jak prostřednictvím principu partnerství, vzájemného učení se a sdílení zkušeností nalézat odpovědi na otázky spojené se svým rozvojem. Olomoucká aglomerace se prostřednictvím Statutárního města Olomouc stala v roce 2016 partnerem v rámci projektu „Cities in article 7“ (zkráceně CIA7).

Tento projekt byl zaměřen na vzájemném sdílení zkušeností při implementaci integrovaných strategií, mezi jehož výstupy patřila tzv. „Baseline study“. Vedoucím partnerem projektu bylo město Lille a kromě Olomouce partnerskou síť tvořilo ještě 7 dalších měst. V „Baseline study“ bylo podrobně analyzováno fungování aglomerací a nástroje ITI v zapojených městech projektu, byly identifikovány jak podobnosti, tak i určité rozdílnosti v implementaci integrovaných nástrojů v jednotlivých členských zemích EU. Mezi další uskutečněné aktivity patřily např. mezinárodní semináře.

SPOLUPRÁCE OLOMOUCKÉ A OPOLSKÉ AGLOMERACE

Dne 13. 9. 2016 podepsali představitelé Olomoucké a Opolské aglomerace „Deklaraci o partnerství“. Jedná se vůbec o první mezinárodní dohodu o spolupráci mezi českou a polskou aglomerací. Obě historická města spojuje to, že jsou hlavními městy svých regionů, tj. Olomouckého kraje a Opolského vojvodství a také ve svých aglomeračních areálech realizují integrované strategie (ITI). A protože se jednotlivé procesy a nástroje ITI uplatňované v obou městech odlišují, vznikla iniciativa vše porovnat a poučit se z dobré praxe fungující u přeshraničního partnera.

aglomerace	počet územ. jednotek	rozloha [km ²]	počet obyvatel
Olomoucká	240 obcí	2 334	452 tis.
Opolská	28 gmin	2 376	334 tis.

Spolupráce vyvrcholila v realizaci malého projektu „Spolupráce Opolské a Olomoucké aglomerace“, který byl podpořen v rámci prioritní osy 2 tzv. Fondu mikroprojektů (spadající pod Euroregion Praděd). Na úspěšnou realizaci tohoto projektu navázaly práce na přípravě dalších aktivit, které vyústily v prohloubení spolupráce při řešení dlouhodobějšího záměru „Společně pro rozvoj aglomerací“. Projekt byl podpořen díky přeshraničnímu operačnímu programu Interreg V-A Česká republika – Polsko a zahrnoval širokou škálu aktivit – stáže, tematicky zaměřené studijní cesty českých a polských expertů do obou aglomerací, odborné prezentace, přednášky a workshopy. Hlavním mottem a současně cílem projektu je sdílení pozitivních příkladů implementace integrovaných strategií na úrovni obou zmíněných aglomerací.

Společná fotografie pracovníků aglomerací na polském zámku Moszna.

POUŽITÉ ZDROJE DAT

Datové zdroje

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Český statistický úřad

Integrovaný portál Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

Interní databáze Katedry geografie Univerzity Palackého v Olomouci

Interní databáze Olomoucké aglomerace

Topografické podklad

© ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016

© Přispěvatelé OpenStreetMap

CORINE Land Cover, Evropská agentura pro životní prostředí

DIBAVOD, Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.

Natural Earth

Otevřená data, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

SOWAC–GIS, Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.

DŮLEŽITÉ WEBOVÉ ODKAZY:

Olomoucká aglomerace	www.olomoucka-aglomerace.eu
Město Olomouc	www.olomouc.eu
Město Prostějov	www.prostejov.eu
Město Přerov	www.prerov.eu
Opolská aglomerace	www.aglomeracja-opolska.pl
URBACT III	www.keep.eu/project/23298/cities-in-article-7

JAK ČÍST MAPY

Ve velké mapě jsou vždy uváděny údaje za jednotlivé obce Olomoucké aglomerace. V případě menších map správních obvodů ORP se vždy jedná o údaje za celý správní obvod, a to bez ohledu na územní vymezení Olomoucké aglomerace. Tím je zajištěna srovnávací vypovídací hodnota obvodů mezi sebou, neboť správní obvody jako např. Mohelnice či Uničov jsou v aglomeraci zastoupeny vždy jen jednotkami obcí (včetně správního centra ORP), což by v případě přepočítání hodnot jen na zahrnuté obce mohlo způsobit značné zkreslení a tím i znehodnocení popisovaných ukazatelů.

AUTORSKÝ TÝM

Koncepce atlasu a autoři map

Václav TOUŠEK, Petr ŠIMÁČEK, Jana BRHELOVÁ, Aleš LÉTAL

Na přípravě dále spolupracovali

Miloš FŇUKAL, Martin BÁRTA, Lucia BRISUDOVÁ, Tomáš KREJČÍ, Filip KOVAŘÍK

Odborné konzultace za Olomouckou aglomeraci

Petr KLADIVO, Lucie HARTENBERGEROVÁ, Petr KOLÁŘ

TIRÁŽ

Vydal:	<u>Statutární město Olomouc, Horní náměstí 583, 779 11 Olomouc,</u> <u>e-mail: podatelna@olomouc.eu, www.olomouc.eu, tel.: 585 513 111,</u> <u>1. vydání, 2020</u>
Texty a mapy:	<u>Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, Katedra geografie,</u> <u>17. listopadu 12, 771 46 Olomouc</u>
Fotografie:	<u>archiv Statutárního města Olomouc, www.unsplash.com</u>
Grafická úprava a sazba:	<u>Petr Macháček / machacekdesign.cz</u>
Tisk:	<u>Profi-tisk group s.r.o, Chválkovická 223/5, 779 00 Olomouc</u>
ISBN:	<u>978-80-87602-86-7</u>

www.olomoucka-aglomerace.eu

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR